

המזיפה

עתו שבועי

כל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים

..... יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה:

באוסטריה-אונגריה:	
לשנה	6 כתרין
לחצי שנה	3
לרבע	1.50

באשכנז:

לשנה	7 כתרין
ביתר הארצות:	
לשנה 8 כתרין	— 8.50 פראנק.

האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה:
„Hamicpe“
ul. Sw. Sebastyana 32, Kraków.

מחיר מידעות או הזכרות לנפטרים
לפי גרל השמח.

ברכת מז"ש חצי הכתר. בראש הגליון
שני כתרין.

גליון בודד 12 הדר.

מכתבים בלתי חפשים לא יתקבלו.
כ"י, שלא נרפס, לא יושב לבעליו.
המשנה מקימו עליו להודיענו מיד לא
רק שם מקומו החדש, כ"א גם שם
מקומו הקודם.

מחיר שנוי אדרסה חצי הכתר.

Kraków, 1 Września 1905.

גליון 5 ה

בראש א' אדול תרס"ה

היש סדר בישראל?

את מיצא ער שלא גרל ישראל היו עשויים
עדרים עדרים, ובין שגלו נעשו עדר אחר.
(חיסה דכתי פתיחה ס' כ"ט)

אחת מטענות המתנגדים לשיבת עמנו לא"י
או להתרכזותו בארץ אחת תחת ידי מושלים בקרבנו
היא, כי גם בתיות ארץ וממלכה ליהודים כימי
קדם, כלי התערבות זרים כבר נראו איותות פרוד
ביניהם ואי-כשרון הסדר את עניני העם והמדינה,
חסרו האהדות וההסכמה, הנהוצות לבר עם עומד
כרשות עצמו. ויותר גבר הרקבון הלאומי בהם
בארצות גלותם ע"י העברות הארוכה, שהמיתה
בהם כל הגה חפשי ורחב-הדעת והעשם למין בני
אדם מלא רוח קנאה בגלל פת לחם, שואף לארבע
רוחות העולם ושונא את הקבוצין; רוח הפזור ובה
המושך מן החוץ מתגבר בו ואין איש שם
לב למוכת הכלל וליסוד מרכו.

דברים כאלה ובאלה ישמיעו תמיד „אוהבינו“
הרוצים לפדות את נפשותינו. כמה הרבו סופרי
העמים לכתוב על דבר שפלות המצב הרוחני של
היהודים עד אין סרפא וכימינו קמו גם בקרבנו
דואנים לטובתנו שלא מדעתנו ומשמיעים את
ה„הכמה“ הזאת במלים שונות מעט ונותנים לה
צורה מדעית לפי היך הדור. אבל נראה אנהנו;
הלא ספרינו, המספרים לנו קורותינו כימים שעברו,
פתוהים לפנינו, נקרא נא בהם ונרע את משפט
האנשים הטובים הנזכרים, אם הוא משפט צדק
נוסד על חקירה אמיתית ונצפה למרחוק או הוא
רק חפץ רעי-לב, להשפיר את עמנו, למען השחיתו.

על עמם, לעשות מעשים שלא כרוה היהדת.
דברו הנביאים עשו פעולתם בתהלת ימי
הבית השני. וכימי עזרא ונחמיה חזרו למוטב
וירחיקו כל זר מתוכם — אדם או רגש ורעיון.
כן הלך הדור ההוא והבאים אחרים בדרך התורה
ומצוותיה המקרבות אנשי האומה זה לזה ומאחדות
אותם. שלום ושלוח ואהדות גמורה שלטה בעמנו
בכל ימי הפרסים וכימי היוונים, עד אשר קם
אנטיוכוס איפפנוס מלך הארמים המתונים ויבקש
להפריד את ישראל ממקורם, להעמיס עליהם עבודת
אלילי היונים ולהשכיחם דרכי היהודים והקיים.
או הוסיפו היהודים להתאחד וילחמו כלם על נפשם
ואהרי מלחמות רבות במשך כ"ה שנה השנו את
אשר בקשו. פדקו מעליהם עול זרים, אשר העיק
עליהם מימי מלכי אשור והלאה וייסדו ממלכה
יהודית תחת יד כתנים, שמסרו נפשם על עמם
ועל תורתם ואשר שפטו את כל ה„עדרים“ שבשכט
מישור.

תחת השפעת מלכות רומא נשתתה שוב
האחדות וביחוד השפיעו לרעה העשירים חוכרי
המכס הרומאי על טהרת המוסר ועל טוב המדות
היהודיות. המה הפסידו את הרגשת קסורם בעמם
ותחת להכיר את אהיהם ולעזרם במלחמת הקיום,
הנפו לאדונים הזרים המוצצים דמי עמם על ידם,
להם התמכרו ויתנכרו לאחיהם ויתרחקו גם מקשר
הקבלה המשותפת וישפוקי ברעיונות וברגשות
נכרים. וממולם עמד העדר הלאומי, אשר שנאם
שנאה כפולה, יען טחנו פני עניים ועורם מעל
עצמותם הפשיטו ואת אנשי הרשע והשלטון ואת
דרכיהם השלימו. העם שנא מעמקי נפשו את

לא יחפצו בשום אופן שבעולם לשבות, איה שהיינו
שבעי רצון משביתתם.

השביתה היא מלאכה קלה וכל מי שרוצה
לשיל את השם „שביתה“ יבוא וישל, בני שום חכמות.
אם יבוא לך למושל החיט זיג-מכנסים, ובכל חכמתו
וידעו ע"ד הסוציאלות ובכל הפוליטיק שלו, לא יוכל
לעשות זיג מכנסים, ומה בכך? הלא אין זה מחויב
לדעת הכל! והמכנסים יהיו צרים ולא הוכל לרכסם
על בטנך הרזה, הכל יוכל היות, חלילה לך לאמר
לו זאת, כי עוד מעט וישיב לך: „אם תקניטני אלך
ואשבות“. ושפחה בי הגנוב כביתך, הם-מלהזכיר!
חס ושולם! אם תשמיע אינו גערה תענה לך: „אם לא
שיבה אני בעיניך אלך ואשבות“. כך התפשטה עתה
החכמה הזאת בלי הפרוה, ועור מעט תשביתה הנשים
המוכרות ירק בשוק...

יש אימרים, בי אפילו ראשי „חברת הלמוד
תורה בלתי“ בקראקא שובתים עתה לשם אינו דימוני-
סמטציה, יאנו אינו יודעים, אם להוסיף על חמשת
הכתרים, שהתחייבו להם או עלינו להמעיט שעות
עבודתם, או אולי שניהם ביחד, כפרונגרם הסוציאלי;
מעט עבודה והרבה כסף. כבר עברו למדי, ושיבות
רבות עשו, ואת אוכל להעיד, כי גם אנכי לקחתי

יריהם לכל הפחות בזמן השביתה, אם אי אפשר כי
דרור קרא להם באופן אחר.

שערו נא כנפשכם, שמינים ילדים קטנים,
תינוקות במוש, מתענים בבית כל מרמר מבקר ועד
ערב וכל למודם לא יאריך יותר מהמשה רנעים ביום
העידים מכיאים אותם אל החררים כאונס כעגלים
אל השוק וקול ככיתם מחריד לכ. רובם הם ילדים
הצריכים כל היום לאמם ופרישתם מחיק אמם היא
להם אסון היורד עד חררי לבם, אף ישמפני הרגילות
הסכננו, לבלתי חמול עליהם. איך היו שמחים הילדים
כשביתה המלמדים, אם היו חפשים ברגים במים!

והם אני ולא ארע מדוע באמת לא ישבתו
המלמדים ביחד עם עוזריהם ועוזרי עוזריהם בשבת
קדש.

הלא מחויבים המה מן הדידה, ואם לא כפירש
איתמר מכללא איתמר הרא כתוב מפורש הוא: „למען
ינוח שורך וחמורך“, ושמעת, שרבי יעקלי המגיד
דרש „שורך“ זה המלמר וחמורך זה הכלפרי...

רק דא עקא, ועל זאת עלינו להצטער, כי בכך
חכמת השביתה, שהתפשטה עתה בכל אפסי ארץ,
ומחלה מתרבתת היא אפילו בין חרש שוטטה וקטן,

פיריטון

שיחות חולין

שישו ושמחו, אהובי וידידי, ילדי קראקא, שיש
לכם ילדים לשלוח להדרים, שישו ושמחו בשמחה
הבלפרים, שחדלו משביתתם (שטרדיק), הבי"ד דק"ק
קראקא עשה סוף סוף, כנהוג, פשרה בין המלמדים
והעוזרים, לעבוד גם בשבת משעה ח' ומחצה עד
שעה י"א, בעת שכל היהודים הולכים להתפלל).
גם ע"ד יתר פרמי הסכסוך התפשרו והכל על מקומו
בשלום, ועולם במנהגו נוהג.

אין אחרי מעשי בי"ד כיום, איני מהרהר.
אבותינו אורי חלמו פעם ע"ד איטומביל, תילפון,
תלגרף בלי חטים, אור רדיום, פונוגרף ויתר ההמצאות
החדשות מימינו. אבל מסופקני מאד, אם עלתה מחשבה
על לכם ע"ד שביתה ריש-דובנא או ע"ד שביתת
הזונים. ואנכי מצרי אנוס אני להגיד האמת (והוא
רחום יבפר לי), כי הייתי שבע רצון לו עשו גם
המלמדים פעם שביתה, והיכרים לא התענו תחת

הים המזרחי לרשות היחיד של רוסיה ואשכנז שאין לממלכה אחרת רשות לעבור בה למלחמה. לזאת החליטה אנגליה לשלוח שמה ספינות מלחמה באופן דמונסטרטיבי, להראות, כי לא תתן לסגור את הים המזרחי (הבלתי). עתה עושה אשכנז את עצמה כלא יודעה ותשלח לברך את ספינות אנגליה.

צרפת במאראקא. מולה של צרפת בפוליטיקה של התבל מתחילה לרדת. לא די שהפר קיסר אשכנז את מחשבתה, לרשת את מאראקא, מכעיסה זו, בכמחנה על אשכנז, את צרפת. פקיד צבא מאלוזיר אשר לצרפת עבר נבול מאראקא ותקחהו ממשרת מאראקא בשכניו. וממשרת צרפת כבר הזהירה כמה פעמים את מאראקא, לשלח לחפשי את נתניה ונס שמה ענש על מאראקא על עזותה והשלטון מושל מאראקא ענה בפה מרא: לא אוכה ולא אשמע. השלטון מדמה, כי אין לו לירא מפני צרפת, כי אשכנז בעזרתו, אבל ציר אשכנז במאראקא יעיץ את השלטון, לעשות רצון צרפת. אם יעמד השלטון במרו, או תהיה צרפת מכרחת להוציא את צירה ממאראקא ולשרוח שמה צי מלחמה. ובוזה תהיה לצרפת שעת הכשר, לשלוח ידה במאראקא ואף אשכנז לא תמחה בידה.

המרירה ברוסיה. בכ"ו מקומות בקורלאנד הרסו המורדים את כל בתי הממשלה וישרפו את רשימות החיבים בעבודת הצבא. בכמה מקומות הציתו יערות באש. הנזק עולה למיליוני רובל. שני שלישי בעלי האחוזות הגדולות ברחו לחוץ לארץ. — מרידת אכרים היו גם בקאיקו, נחלוה נשמו ובעליהם נהרנו. — במחנות צבא סמוך לווארשא קשרו אנשי הצבא קשר, למרוד ולעזוב את מקומם. מלחמה היתה בינם ובין פלוגות צבא אחרות. בעבור זה נגזר על ווארשא וסביבותיה מצב המצור. — בפטרבורג ובמוסקו נמרו מועצת הערים, לדרוש מאת הממשלה חפש אספות העם, חפש הרפור והדפוס. באספה רבה, שבה השתתפו גם שרי צבא, החלט לדרוש זאת בפרושמאת הממשלה ואם לא תענה הממשלה עד ראשית ספטמבר, אז יתחברו האזרחים עם הסוציאליסטים ויודו ילחמו בממשלת הזרן. הדבר נמסר לועד של באי כח כל העמים, הועד יתאסף בפילנד. — הרעב בכמה פרטים כבר החל לעשות פעולות. אין עוד לחם לאכרים ולא מספוא למקניהם, כבר אכלו הכהמות את התבן מן הגנות ועתה ימכרו את מקניהם כחצי מחירם. האכרים מתפשטים בערים ומבקשים עבודה כעד כבר לחם. — המרידה, התגבר עוד יותר כאשר ישוכו רבבות השבויים מארץ שבים. כי שם בארץ יפן החפשית התרגלו בדעות חפשיות, ושמה נשלחו להם ספרים ועהונים חפשים וכרוזים של מרידה. ממשלת יפן למדה בהוצאותיה את שבויי רוסיה לקרוא רוסיה. בשוכם לארצם יהיו המה חמר טוב מאד ביד המורדים.

איך התאמצו תמיד לפדות שבויי היהודים מידי שוביהם וקניהם, להוציא אסירים, שנאשמו בעלילת שוא, לחלק את המסים על העם באופן שלא יעיקו על העניים. ובכל אלה היו סדרים קבועים ואמיצים בכל קהלה וקהלה. מעולם לא נשמע, שלא יכלו פרנסי הקהל לנכות את המסים הכבדים והשונים, שהטילו המושלים על הקהלות.

זה האות היותר גדול, כי שקר בפי המוציאים עלינו לעז, שלא נוכל להתחבר יחד לאגודה אחת להשגת איזו מטרה כלכלית או תרבותית. עקבות הסדר הזה נראו גם בפרנסת עניים. בעלי בתים נכבדים ורבנים התמנו לנכאי צדקה והם נבו אותה מאנשי העדה בהשקט ובטח ויהלוקה. סוד גלוי הוא, כי פוזר הצדקה בהשאי ובעונה ונרבת לב היהודים בגלות לשובת הכלל ודוקא בארצות המזרח, עולים על כל הנרכות הגדולות המתפרסמות בקול גדול בעתונים בעמים אחרים. בה הנהגת הקהלות היה עצום מאד, בידה היה להכריח את כל העדה, לעזור איש את אחיו ולהשתתף בצרכי הצבור. באנשים, אשר ידעו להוקיר מטרת קבוצת בני אדם באופן כזה ויתחברו ויתאגרו להשגת חפץ הכלל להרחבת הרעה, להרוד השכל, לתקן תקנות טובות, לחזק הבריות, לעזרת אמללים, להכנסת אזרחים, להאכלת רעבים, לפדיון שבויים, — באנשים כאלה יש כח הסתדרות נפלא ותרבות הראויה למופת וכל הממאן כודון לתודות בזה אינו אלא שכל או בראי.

ענינים מדיניים.

אשכנז ואנגריא. הסכסוך בין אשכנז ואנגליא הם. קיסר אשכנז נוכח, כי לא טוב לו להביא את דבר הסכסוך עד "לפי חרב" ויבלג על בעסו על דבר בוא צי אנגליא אל הים המזרחי וישלח את צי אשכנז, לקבל פני האדמירל האנגלי ויולוץ וספינותיו, כאלו לא היה כל דבר בין אשכנז ואנגליא, כאלו באו האנגלים לבקר מעט את אשכנז בתור אות ידידות ואחיה. את כל דבר הסכסוך יתנו עתה באופן אופייציעלי לפטפוט העתונים בקלות דעה, בעוד שבאמת לא הביעו העתונים רק דעה העמים ומושליהם. סבה בוא צי אנגליא אל הים המזרחי היא, לפי דעה בקיאים כדבר, המחשבה, שעלתה בממשלת יפן, לשלוח ספינות מלחמה אל הים הזה, לצור על ערי רוסיה ולפוצצן, אם לא יגמר השלום עתה. להפר את העצה הזאת בקש הצאר להטות את לב קיסר אשכנז, לעשות

העשירים הבוגדים, המתחברים לאויב, על-כן שרפו בשעת המלחמה את כל האוצרות ויבחרו למות ברעב, אם רק יגרמו בזה נזק לבוגדים. טעות היא להחליט, כי קנאה כזאת אינה מן המדה והיא יוצאה מגדר הנהוג, אף אם יוצאה היא מגדר ההגון. המפלגות התלחבו במלחמת הדעות ויתנוששו, אבל בקרב כל מפלגה פנימה היו סדרים קבועים ואהרות שלמה.

לא יאומן כי יסופר, שבגולה, כחיי פחד ואנחה מפני עקת אויב, היו סדרים מפליאים בתוך קהלות היהודים. העשירים דאגו לצרכי העניים ויכינו להם תמחום וקפות של צדקה מעין אלה שבזמננו. פרנסי הקהלות שקדו על בריאות העם ויבנו לו בתי מרחץ וימנו רופאים וחוכשים, כוננו בתי-בנסת, ללמד את העם, בתי-דין לשפוט בין איש ואחיו, הקימו לכלר לכל עדה (מעין נומרוס). (מקור ידיעתנו זאת הוא בכרייתא מהמאה הראשונה אחרי החורבן, בסנתדרין י"ז). בכמה מקומות בתלמוד הגנו רואים הסתדרות עצומה ואמיצה אשר לא תשא פני כל אדם. חנוך העם היה מסור למקרי דרדקי ומשנים (מקריאי משניות). אחרי למד את המשנה בע"פ כישיבה מפי התנא השונה אותה ע"פ גרסת רבותיו, שמעו את טעמיה מפי ראש הישיבה. הגנו רואים בזה סדר נכון וחלוקה נכונה לפי עניני הלמוד ולפי הכתות השונות. ומלבד חנוך בני הנעורים ובני הישיבות (צורבא מרבנן) הקהילו ראשי הישיבה את כל העם שתי פעמים בשנה, לפני הקציר ואחרי הקציר בשבות העם ממלאכתו. האספה הזאת ידועה בשם "פרקא רגנלא" או "בלה" (כעין אוניוורסיטה לעם בזמננו). שמה באו כל בעלי הבתים, לשמוע את ההלכות המתחדשות ואת כל חדש בשדה המדע ואת עקרי הדינים הנחוצים להדיוט.

באירופה השתנה סדר הלמוד הזה במשך מאות השנים, אבל הלמוד בעצמו, להורות את העם דעת בסדר ובמשטר, לא חדל ותמיד נראתה דאגת פרנסי הדורות, להרבות ידיעת התורה בעם, להרכות את הלמוד ואת העבודה הרוחנית וזאת בימים, אשר אפילו המלכים האדירים מושלי אירופה לא יכלו לאחוז בעט סופר, לחתום את שמם. תמיד היתה אימת הפרנסים ובתי הדין על העם וכלם נשמעו להם בחפץ לב. בימי הבינים, בהיות היהודים שוכנים לבדם במושבותיהם נפרדים מן העמים, היתה אצילנו ממשלת העם ממש, הנהגה דמוקרטית, משאת נפש כל בני אירופה המשכילה בימינו ולא רק להתפתחות הרוח שמו מנהיגי הקהלות את עיניהם, כי-אם גם לחזק הנזק ולתועלת הצבור בצרכיהם המדיניים והסוציאליים. כלנו יודעים

מחכים לביאת משיח, אולי גם "שאלו זה יהיה בנביאים"? ולא יעשה שבייתה. אלה, שאנו רוצים בשבייתהם לא ירצו לשבות, ואלה שאנו רוצים בעבודתם, כמו מנהלי הקהלות והחברות, עושים שבייתה בכל עת ומקום, הנה יסדו גדולי הרבנים ובראשם הגאון מברעזאן והרב ד"ר זליגד חברה "ישורון", לחזק את התורה ולדאוג לקיום היהדות וכמה הבטחות טובות הבטיחו אותנו! מה מאד שמחנו בעת ההיא! מה גדלה הדרתנו! רבנים, שנמו שנתם כל הימים ולא הראו כל אות חיים, קמו לעסוק בצרכי הצבור, פרוגרמה שלמה וכוללת כל מחסורינו פרסמו בעת ההיא. ובטרם החלו לעבוד קראו שבייתה ואין שואלם אפילו על טענותיהם, כמה שעות הם רוצים לעבד ואיזו תנאים הם דורשים ממנו. אולי אינם רוצים להתפשר בדיני ישראל, יקראו נא אותנו אל עדכאותיהם, כמו שעשו הבלפרים בעירנו ונדעה מה אנחנו חייבים להם. עד אנה ישבתו! האפשר ליהדות בלא "ישורון" ובלא תורה? למה איפא הרעישו עלינו את הרעש? למה הזכירו איתנו עונותינו? למה זרו מלח על פצעינו חנם?

ובעניני העולם, להושיבו במקומו הראוי לו? כאשר היתה בקראקא, למשל, בחירת יועצי העדה, איך היינו שמחים ועושים לנו יום טוב כמש, לו שבתו דקטורים ואדבוקטים אחרים ולא רצו בשום אופן להבחר! ומה ראינו בעת ההיא? הבל אין הכל רץ, כל הסוציאליים עובדים כל הימים לרבות הלילות, אפילו הדקטור הגדול שבכלם, החושב לסכנת-נפשות אם איזה פועל יעבוד רגעים אחרים יותר משמונה שעות ביום, הוא בכבודו ובעצמו לא ינום ולא יישן, עובד הוא עם כל מפלגתו, ב"ד שעות ביום... ואני ירא, אף שמטבעי אינני פחדן גדול, כי כאשר תהיה בחירת ראשי הקהלה, גם אז לא יעשו שבייתה, וכל אחד מהם יבקש להבחר למועצת הקהל. הכל לאתווי מאי? אפילו אלה, שאין להם מושג קל מהיהדות, ואין נפקא מינה להם כלל אם יש מקוה, רב, דין, אי אפילו בית קברות יהודי או לא אפילו אותו האדבוקט הגדול, שלדעתו יכולים כל היהודים לעבוד בשבת ולשבות ביום הראשון, ומסופקני אם הוא בעצמו מדקדק במים אחרונים... ואפילו אותו האדבוקט הסוציאלי-דמוקרט, שזכה בין לילה להבחר למועצת העדה, יען התנגד פעם לציונות, באמר, כי הציונים אינם יהודים כשרים בעיניו הכשרות, לפי שאינם

בהן חבל, התקנות ההאשרו ע"י נציבות המדינה, גם פנו אל מועצה בתי הספר ע"ד הרשיון ואהוכי מה תבקש עוד? הלא אי אפשר לעבור לעולם. הגיעה העת לשבות... הוי! מדוע לא ישבתו אלה, שהיינו ברקיע השביעי, לו רצו לעשות פעם שבייתה? איך היינו שמחים, למשל, לו עשו בעלי הבתים שבייתה, שלא לקבל שכר דירה בלל, אם לא נוסף למו מזמן לזמן שבר דירה, אעפ"י שהמסים עתה פחותים מלפנים. או הרב פלוני, לו לא רצה לקבל בסף כלל, אם אי אפשר לתת לו רח"ש כחפצו. איך שמחו עורכים רבים לו עשו שבייתה פרחי הסופרים, שלא למדו ולא קראו ואינם בקיאים אף בלשון עבר, מי יתן ושבתו, שלא להמירחם במגלותיהם הארובות על כל שמות ושמות ובשיריהם התפלים שלא לצרך (עורך "המצפה" יעיד לי על זה), הלא בין כך ובין כך ישבתו בהיותם לאנשים. — אפילו העניים החוזרים על הפתחים, אינם רוצים לעשות איזו שבייתה, אעפ"י שהסוציאליים מחליטים, שרק עניים שובתים. מדוע לא ישבתו פעם הנכדים "יורשי" הרבנות, המתנפלים על כל בסא רבנות פנוי בילק ואינו נוהגים לבחור פעם באיש הלמיד חכם, הבקי בכל התורה

על המצפה

הגינות להמעשים ברומיא

בארץ רומיא החתולה בערפלה אשר חשכה
 הבערות מושלת בה, אשר בה יד הכרברות על
 העליונה, בארץ היא התחיל עתה השמש לזרוח.
 רבים תוקעים ומרעים ושמים ליום הבא; אך רבים
 מתהוללים ומשתגעים על החשך העבר ומקוננים קינות
 על הלילה המת.

והנה בא וקרוב האור, אור-הבקר. — חומים
 אדומים מברקים את העננים השחורים, והחומים
 הרועדים מתאגדים לחתיכות ארכות ורחבות, והחתיכות
 הנראות עולות המיד מעומק האופק ומתרחבות
 ומתפשטות — ועוד מעט ישתכנו העננים השחורים
 באדם יוקד, והנה נוול הדם החכלילי, ונרחץ בו האור,
 אור-הבקר, ואור-שמש מחמם את הדם והדם מהכשל
 ורותח והומה בגאווה שיר, שיר-החרות, וכל מפת-הדם
 קוראת בקול לדם חדש, לדם רותח מאד, וביאור-דם
 השוטף — הנה מתנוצצים ניצוצי השמש, וקורצים
 בעיניהם הקטנות אל יכ-דם...

בביא היום ונעור העם, ישן שנת מרומת,
 העם שישנהו, ונעור ומביט סביבו: חשך עור. —
 והנה מתעורר העם אל העשיה: איננו חפץ עוד לישן
 ולחכות כנחת לשחר. לא! העם כורא לו את הבקר,
 לוחם בעד החרות, ויאמר העם: יהי אור! —
 והלא —

הלא החשך עב מאד, שיעביר. שם השמש
 מעורר לא זרח, ולכן אין האנשים מאמינים בו, ושומעים
 כהשתוממת, אם מספרים ירחם על אדות השמש ואורו...
 רק פעם שואלים, בישן, שהקיץ מתרומה עמוקה:
 איהו? ומבקשים כמהתעה את ניצוצי השמש ומצפצים
 ומהגים דברים חדשים — ועוד מעט מתאלמים וישנים:
 הלילה שורר עור. — והחשך גדול: איש לא יראה
 את עצמו עור, וככל נשימה ונשימה שואף האדם
 חתיכת חשן מוזהם אל קרבו. עוד שורר הלילה. —
 עוד החיה-הרעה שוררת עליו אדם, עודנה אוכלת
 בתאיה בשר-אדם ושוהה בצמא דם-אדם — רק עתה
 היא מפרסת וחורקת בשניה... עוד שורצים התולעים
 בגוף העם. עוד שורר הלילה —

והנה! — דם שותת נוול ועוד מעט יאר יותר,
 יותר יאר...
 השמים אדומים, והצפרים השוררנה שירי-בקר...
 ומריע שופר השמים: עורו! ישנים, עורו! הנה זה בא
 היום! — והישנים מתעוררים ושומרי-ליל הולכים לישן...
 היום הנה בא.

והעם שואג בקול: בעד דם לאור! — כי כל
 ניצוץ אור, אשר השיגו האנשים, מכול בדם... ומתעורר

העם ופורק את עלו — ושואף שאיפת חרות ומשיר
 שיר, שיר-אכיב, והלב אסיר-התקוה נוקף — ונוקף ככל
 פעם יותר ויותר, ונתך כח הילדות הנקפה והנקמט
 ומשתפך אל כל עורקי הלב ומחיה ומדשן את הנשמה
 הבחושה. —

היום בא. —
 והנה ממאמאים בבקר ברחובות — והעם ממאמא
 את חייו הישנים, ומתנשאה סערת-עפר, עפר החיים
 החלודים. — הרוח מתמהר — חיים חדשים באים.
 נושפים רוחות חרשים — ומביאים מרחוק אור-שמש
 חם, ומפתח החזה הצמור והקמוץ ושואף בחשך
 את הרוח הנושב, ומתענגים רעבי-רוח ומתענגים
 צמאי-אור, העם ישאף. — ומריח העם את רוח החרות
 החזק — ומשבר את הזיקים וזורק את המחסומים...
 והנה כבר נשמעה שם שפה חדשה. — ורועש ובוועס
 מחנה העם — ורועדת הארץ תחת רגלי הלוחמים,
 לוחמי-העם, ורועש ובוועס והומה ושואף וענני עשן
 אדמים מהנשאים מן הארץ ועולים לרקיע, ענני-עשן
 אדמדם-שחרחר, מתבוסס כדם הגבורים הנופלים על
 שדה-המלחמה — וכל נשמה המתנפחת בוראת בכחה
 גבורים חדשים כרוחות חדשים, ומכה רצועת הקווקים
 ורצים הסיסים על הפגרים — ועורו מתעורר החזה
 המת נגד רגלי הסוסים...

וקורא ושואג מחנה-העם; קדימה! קדימה למות
 בעד החיים — בעד החיים בחרות! ומבצבץ הדם,
 דם-הצעירים החם, והנה רעמים וברקים ונופל ונשאה
 ההיכל הישן... ואהרי הרעש — הרוח צה וטוב —
 ומהעננים הלבנבנים מכים השמש במנצח...
 אביב. —

כן לוחם עם בעד חרותי — ומנצה. — עליו
 לנצח, יען בהיר עם הוא לוחם; עליו לנצח, יען בעד
 חרותו הוא לוחם.

ובתוך מחנה העם הכביר הזה, הנה לוחמים
 גם גבורים רבים מאד, שאינם שיכים לעם הזה, ויחד
 נוול ליאור — דם-אריים ודם-יהודים. —

הגם אלה ינצחו?

„שווי זכויות!“ זה הוא נוסח מלחמתם: אבל
 הגם אלה ינצחו? ולו גם ינצחו וישיגו את הרבר,
 שבעדו הם לוחמים — הנה יקרא נצחון? האם המניפסט
 והרומא חירות גמורה הם? „שווי זכויות“ — המלה
 הזאת כבר סבלה דיה, אם רק הוטלה על היהודים,
 נתרקנה מתמציתה, ואם מדברים עתה מן „שווי זכויות“ —
 צריכים לפרש את המלה הזאת בפירושה החדש:
 בלא-פירושה... ודעו: אם גם עתה נלחם בעדה, ונשיגה —
 הלא לסוף נצטרך להתחנן ולבקש בעבורה, ותמיד
 ישאר היהודי השכן האהוב, אשר בעל-הבית משכיר
 לו רק כל זמן שיצטרך לו, ותמיד ישאר היהודי
 הנברי והזר, כאשר הוא עתה, — כל זמן שלא ירצח
 את נפשו... ותמיד ינוע וינוד היהודי בעולם בקדר
 ויהיה מן המצליחים, אם רק מלון טוב ימצא. — בן
 תמיד! כל זמן שאין ליהודים ארץ יהודית, וגם הארץ
 היא, אשר צעירי יהודים רבים מאד לוחמים עתה
 בה בעד החרות — לעולם לא להם תהיה והחרות
 לעולם לא חרותם. אחרים יאספו את קציר שדה-
 המלחמה — וגם אחרי הנצחון תוכל הארץ היא להיות
 רק מלון-לילה ליהודים, ומשלמים בעדו במקדם מחיר
 יקר מאד.

כן! אין לעם בין העמים שווי-זכויות כל עוד
 יוכל רק לדרוש ולקבל שווי-זכויות ולא לתת לאחרים.
 באה העת, בי העם היהודי לא יבקש ולא ילחום עוד
 רק „לקבל“ שווי זכויות — כי-אם גם לתת לאחרים.
 וזאת תוכל להיות רק בארץ שלו. —

— — — ורועש וכוועס והומה ושואה —
 וענני-עשן אדמים עולים השמימה, ומכה רצועת-הקווקים
 ורצים הסוסים על הפגרים, ורעמים וברקים — ונופל
 ונשאה ההיכל הישן... ומתארמים השמים ומשתפכים
 העננים כחום — ונוול הדם אדום-האש, וביאור הדם
 המבצבץ והרותח נוול גם דם-יהודי חם, והומה ושואג
 הדם, ההרים ינקבו לקולו, השמים יפתחו, הארץ תבקע
 מקול שאנתו: „נקמה!“ נקמה בעד הקישינבים, ההומלים,
 הביאליסטוקים והויטומירוס וכו' וכו'! נקמה בעד חללי

— במשענס מאחוב כמו ברמודס נהרנ שר
 הפוליציא. — בסיעד לעין שרפו הפועלים היהודים
 בית זונות ומשם פרצה תבערה ככל הרחוב.
 השלום. תמה המלחמה, גם לה באה הקץ. ופתאם
 נעשה הרבר, כמו שהתחילה המלחמה פתאם. עוד
 ביום ג' שבוע זה לא האמין עוד איש כשרום, כראשית
 השבוע ידעו הכל, כי כל המשא והמתן היו לריק,
 אין הדך לשלום, רומיא ממאנת לשלם קנס המלחמה,
 אף יקרא הרשה יפן הרבה, ואי אפשר שתמחול יפן
 את הקנס, ממלבה, שנצחה נצחון אחרי נצחון בכל
 המלחמה ולא הובתה אף פעם אחת, דחפה את האויב
 מכל מדינות איוא המזרחית, כבשה את מבצר פורט-
 ארטור, אחד הבעצורים בתבל, האכידה לרומיא את
 כל אניות המלחמה הגדולות, הבתה את כל מחנות
 האויב עד שפנו המיד ערף, לקחה גדודים שלמים
 בשבי ועמהם שרי צבא ואדמירילים, מלכר הנופלים
 כחרב יפן. לכדה את האי סחלין, האחד לרומיא בים
 פתוח, ממלכה שבעת נצחין בזו הלא יש לה הזכות
 להתגאות ולעמד על דעתה נגד אויב מוכה ומדובא,
 נחלש בביה וכחוק, ואיך תמחול יפן את השלומי
 הוצאות המלחמה, שגרמה לה רומיא במרת חמסנותה
 ובנפתולי דפלומטיה העקשים. אך פתאם הרעישה יפן
 את כל העולם בותרה על קנס המלחמה לגמרי, למען
 הביא את השלום לעמים המצפים לו. יפן הראתה,
 כי לא רק כגבורה ובתכסימי מלחמה גדולה היא
 מעמי אירופא, כי-אם גם במדות הישר והסליחה לאויב,
 אף שלא למדה את תורת הנוצרים: „המכך על לחי
 אחת, הט לו גם את השנית“. כנלל כסף לא אכתה
 ממשלת יפן להכריע עוד מאות אלפי איש למכת,
 אף שרומיא בקשה לעשות זאת, ביושבת צירי יפן
 ורומיא ביום ג' שבוע זה הוסיפו צירי יפן להציע
 תביעה קנס יכאשר ענה ווימע „לא“ בהחרט, הניר
 קומורא ציר יפן לתמהון ווימע, כי מוחל הוא את
 הקנס. אז באו מהרה לידי פשרה, החצי מן האי
 סאחאלין ישאר בידי יפן והחצי ישוב לרומיא. רומיא
 השלם רק דמי ההוצאות, שהוציאה יפן, לבלכל את
 השבויים בארצה, והשלום נעשה. כלחה המלחמה,
 הקשה מכל המלחמות, שהיו כמאות השנים האחרונות.
 ובכל זאת הרבה הרויחה יפן במלחמה, נעשתה לאחת
 הממלכות הגדולות, כבשה את כל ממלכת קורעא,
 שכבר היתה כמעט בידי רומיא, כבשה את מבצר
 פורט-ארטור, שתהי לה מעוון לממלכתה ולשלטונה
 בכל איוא המזרחית, כבשה את מאנדשור ואף שתשוב
 לחינא, הלא תהיה המיד תחת השגחת יפן וחסותה
 ומסלת הברזל לה תהיה, כבשה את האי סאחאלין
 וחצי-האי ליאטון, הנכבד מאד למסחר ולהטיל משם
 אימתה על חינא ועל רומיא.

עליהם בעת ההיא וכמה עבורות יקרות קבלו ער
 עצמם! במעט באו אל בתיהם בשלום קראי שביהה
 כוללת ע"פ המאדע האחרונה, מבלי הודיע אותנו
 אף את טענותיהם בתחלה ואת הנאי עבודהם. וכן
 לא יעשה אף אצל הסוציאל-דמוקרטים, אם אלה
 שובתים — מיד ישלחו דפומציה, להודיע עב"פ
 הביעותיהם.

שביהה יעשו גם: בהרינו במועצת הממלכה,
 אשר לפני הבחירה הבטיחוננו, בי יעשו למעננו כל
 מה שאפשר ואי אפשר, וכבוא ענין נכבד הנוגע
 לנפשנו, יעשו שביהה, ישכו על בסא הכבוד ועטרות
 צירים על ראשם וישכחו את הכטחותיהם. בידוע יצא
 עתה חוק חדש, להוסיף דלות על דלות היהודים
 בגליציא, בי תחת אשר עד בה היה המסחר מותר ו'
 שעות ביום א' יהיה מעתה מותר רק לדי' שעות ולאמ
 לאמ תהיה לנו שבת שבתון, ואם לא השהדרלו נבחרינו
 לבטל את החוק, שאין הצבור בגליציא יכול לעמד
 בו, עליהם מוטל עתה עב"פ להשתדל, בי ארבע
 השעות תהיינה רצופות משעה ח' בבקר עד סוף
 שעה י"ב בצהרים ולא נצטרך לפתוח ולסגור את
 החניות שתי פעמים כבהלה ולגרש את הקונים במרם
 קנו, ואם גם עתה יעמדו נבחרינו בשביתתם, אז נדע

קראקא. שמואל הכהן שפירא.

מכתב מרוסיה

האיון שני הקוסרים בבאראק ותוצאותיו. צמאון לדם. הח' המעוטונוני. כמול פקודת החסר. נקמת הרמקורטים. השיפטים והכמרים מחייבים את האדמיניסטרציה. הצאר גוזר והשרים מכמלים. ענשי המלכות חזרו למקומם. הרעב בכ"ז פלכים. בעלי האחוות אינם בטוחים. אספת נבחרת העם והיהודים. סבת הקונסטיטוציא. נכחי פובליע-רונוסצב. איזהו חכם? "סר" הפיך.

השעה-באב שנת תרס"ה! נקמה בעד כל הדמים האלה! ולוחש מי בדממה! על אדמת נבר — ודומה: הרם בוכה... "איך אשיר על אדמת נבר? ... ונאנחות הנשמות המתנפחות של הלוחמים: "הוי!"! זאת היא המרגריה הגדולה כחיי היהודי הנודד ובמותו, כי אין יבלת לו לשפוך את דמו בעד "עצמו"...

יען כי אין לו ארץ —
טרנפול. כ"ו אב אתתד"ה. א. ז. ב.

מכתבים מערי המדינה

פודגורזה, חכרת, "פועלי ציון" בעירנו הולכת וגוברת. יום יום יספחו אליה חברים חרשים. הודות לעמל המנהלים החרוצים והשתדלותם הרבה, תעשה החברה פעילות חשובה. מר גרינברג ומר בולבה ישאו משאם בכל יום השבת ויום הראשון הראשון על אדות האקינומה הפילימית, והשני על אדות רבתי ימי היהודים. בשבת פ' עקב נאם הרב. וואשיץ נאום ארוך ונעים על אדות רש"י ז"ל, וכל השימעים היו שבעי רצון מאד, כי תבל את ררשנו גם במשלים ערבים ונעימים. לטיבת הפועלים השתדלנו הרבה, שסוחר-עירנו יסגרו את חניהיהם בכל ערב בשעה השמינית, וכמעט כל הסוחרים הסכימו עמנו על זה, כחברתנו יש גם בבליהוקה, המכילה ספרים ועיתונים שונים והננו מבקשים מאת החברים הציונים בכל מקום, שיתמכונו בספרים ועיתונים ערבים ולועזים ולצדקה תהשב להם. לשלוח עפ"י כתבת נשיא החברה: Jacob Heilmann Podgórze.

טרנפול, האינפליגנציא ואף הסוציאליסטים התחילו פה להסביר פנים להציונות וזה מקרוב הסתפתו סוציאליסטים רבים פה אל האגודה "פועלי-ציון" ששם יקחו יום יום לקח מפי מורה עברי. אולם במדה שאחינו אלה מתקרבים אל הציונות, בה כמדה מתרחקים ממנה אחינו האורתודוקסים, ומראים לה פנים של בעם. ואמנם מעשי האקדמיקים ופועלי-ציון נגד דתנו, אינם מסוגלים לחבב על החרדים את הציונות, שהם חושבים לראות בה כמעשה חתירה תחת מוסרי-דתנו. על הציונים בעירנו לשום על לבם את הנזק הנורא, שהם גורמים במעשיהם להציונות. אם טובת הציונות קרובה באמת אל לבם, אז עליהם לחזור לבלי להבעים את החרדים ולבלתי גנוע כרגשותיהם הדתיים. לתפק עליהם להוביח להחרדים, כי הציונות היא השביחה להיהדות, ככתנמו של הרצל, ואיננה ה"ו ציורת דת. ורק אז יכולים אנו לקוות, כי החרדים יתנו לנו את ידם, והציונות תחלל להיות לקנין מפלגות אחרות וההיה להנועה-עם שלמה ומקיפה כמלוא מוכן המלה. — מקור-ישע באמת נפתח פה להחננים הקטנים בעירנו, בהפתח פה זה מקרוב באנק מיסודו של הכרון הירש, אשר מטרתו הוא, להלוות לסוחרים הקטנים בסף ברבית מועטה, ולא יהיו שרף לנושכי-נשך, המוצצים את דמם בעלוקות ומפשיטים את עורם מעליהם. הכאנן הזה ירומם מעט את המצב השפל של המסחר הקטן פה וישפיע עליו השפעה לטובה.

קאפישיניצה, הסופר היהודי פינחס הארני- שמיין מאדעסא, שנשע דרך עירנו מן הקונגרס, נפל חלל בקרבן רשתת רוסיא בחקיה הנפתלים בדבר העודות המפע. הוא בא לעירנו בערב ת"ב ביושב פה ימים אחדים וילך להוסיאטין לעבור שם את הגבול. מאין בידו העודת מסע מהנציב היה מברח להמתין שם לשעת הבשר לעבור. אחרי ימים אחדים הגיד לו יהודי, כי הוא יעבירוהו בתתו שחד לשומר הגבול. ה' לן בבית היהודי וממתרת בא שומר הגבול עם נוצרי אחד ויחליבו את ה, אל הנהר. באמצע הנהר דרשו ממנו שומר הגבול בסף. כאשר לא נתן לו דקרהו בחרכו אל כפנו יישלכיהו היממה. כיום ה' דא נוצרי אחר איש צ'ף על המים וילך ויספר לשופט. שוטרים חקרו ויודרו עד שמצאו בנגד ההרוג בבית הנוצרי שהעבירוהו. ויתפשוהו וייסרוהו ער שהודה, כי שומר הגבול הרג את היהודי. שומר הגבול הובא לקאמיניץ וגם הנוצרי הושם כמאסר. ואת ההרוג הביאו להוסיאטין ויקברוהו שם. משה מייזליש.

נובוניבוקוב, החיוון ב"בכאראק", עודנו מבוסה בעלטה; סלע מגור בחפי הים הפיני נשאר עד אלם לראיון איתנו ארץ, אולם העובדות עם כל הוצאותיהן הרעות והאיומות הרימו מעט את המסך. הנני רואים הרג אינטלגנטים בנינו נובנורוד ובבאלאשעוו, זכח יהודים בכמה ערים, אסור הוצאות תעתון "נאווסטי" לירחים שנים, מכלי כל אותה בתחלה, אסור מגורה גליונות של עתוני החפשים, פקודת שר הפוליציא בהומל היחירה במינה, המכרות: כל יהודי הקרב אליו במרחק שלשים צעדים ירה ירה — האין אלה איתות על ריאקצא גמורה, שהחלטה ללכת בה? מצב הרום הכרו כמעט על כל הערים הגדולות, וממילא נתנה רשות למשחית, להרג, לאבר ולהרס; אין בחשון כחיים, וכל אלה כאו בעקבות הפגישה של שני עריצי אירופה. המשטר הולך ומתגבר רק עד הדם, אלה הצמאים אליו לא יאמרו ד', נהרות דם שוטפים בכל נפית רוסיא האמללה, בכל יום מוספים וכאים בעורו מות ובלהות; צרקו רבתי עתוני חוץ, המנכאים עתידות לא מיבות לרוסיא בעקבות הריאקצא, העתידה להתנבר עוד. הדברים עתירים להתאמת: הח. המעוטונוני נקר בחטמו ויערה ער היסיד את כל פקודות הצאר מיום 12 יוקר, 18 פעבראל, עם כל הנחותיהם והבטחותיהם. כל הרשעה הקדומה מימי פלעהווע חזרה ביום שאחר הראיון בכאראק. כיום הוא יצאה פקודה מאת מניסטריום הפנים, לסגור כל הועדים מהאגודות, ומאת מיניסטריום המשפטים נתן צו, להועיד לדין כל אגודות האינטי-ריב, הרופאים וחברי הזמסטיה על אספותיהם והחלטותיהם בימי החפשי המדומה. ומה מוגד הרבר! המה עשו את כל מעשיהם הפומבי, את הצעותיהם הוציאו כגלוי, הכיעום ע"ש הצאר שלחים לשר הפנים, אחרים התאשרו גם כמניסטריום קצתם זכו גם לתשיבת הצאר, ועתה הם נאשמים, ובשל מי הריאקצא האפלה כחשך מצרים? בצפרניה הנסות והחדות השיש מחנק לכל שואף ררור וחיים, ובכנפיה השחורות והאיומות תכסה את עין כל ארץ. הוא אשר אמרנו: אין זאת רק בעטיו של המעוטונוני; הוא הוא אסין רוסיא, אותו העלה ההסטרואי על לוחותיה ותחיות שמו לדראון נצה. הח... חותר חתירה תחת כסא הרוסיא למגרו... נציב סאראטוב אומר בפקודתו: הנכם לא שופטים, להכנס לעומק הדין ולמצות המציה. הנכם מוזהרים להרג ולאבר הבף את הממרים, המסרבים בלי כל מחשבה תחלה. הנני בעל ממשלה בלתי מוגבלת ועשה אעשה בכל תקף שנתן בירי, בכל העולה על רוחי. אלה תוצאות הראיון בכאראק. סלון ממאיר הוא הח... המעוטונוני לכל יושבי אירופה ככלל ולרוסיא הנחלאה כפרט. ההנהגה ברוסיא מרגשת כי אין לה עוד יסוד לרגלה, דאה היא באברן נורה, רואה את התהום הרבה, אשר התגלע בינה ובין בניה הטובים, ניכחה כי בני העמים השונים אשר שפכה עיהן את עריצותה ותבכשה לא לבנים, אך לעבדים, המה רק אברים מודללים בגופה הנם והבלתי מרגיש; עניה כלות לא להרננת, לא לדם הרב אשר ישפך בה, לא על אוצרה כי דלל, כי אם לעורה ולבשרה. ובאמת מי יוכל לציר בנפשו את הנקמה והגמול, אשר תבין לה הדמוקרציא, בהפרץ רוח העם הנענה והנדבה זה שנות מאות, החוצה, יפרק הרים, ישבר סלעים, יחרם ולא יחמל.

עד היכן הגיעה רשתת הארמיניסטרציא של הנציבים ושרי הפוליציא, השולטים בנוף כל אדם ובהוננו בלי חוק ומשפט ובלתי כל חקירה וררישה — נוכל להראות מזה, כי שופטים וכמרים וכהנים גדולים מתאוננים באוני הממשלה, כי השרים והרמים בופים אותם להתנהג עם העם שלא בדין, ליסרם ולהכביר אפסם עליהם. וזאת לדעת, כי גם השופטים והכמרים האלה לא ילרי העת החדשה הם, לא באנגליא חנבום ולא למדו הלכות דרך ארץ של קניני. הגה למשל הכשוף מפולטאווא התאינן באוני אחד האורחים על גורל הכהנים וכה רבריו: "פלעהווע הפך את כל המשרות לשלמן השופטים. המעט לו, כי השופטים אינם יכולים למלאות אחרי משרתם באמונה ע"פ החקים, הגה נטה ידו גם על הכהנים. אותנו רועי הצאן, מנהלי האכרים האימללים, העניים

והרעבים, יצוה להיות רק שוטרים ומרגלים. ראה!, הוסיף הכישוף התמים, הא לך הפקודה, ואתה אך השמר, לבלי הוציא מלה, כי סור בטום הוא, בו נגוד עיינו, להשגיח ולחקר אחרי כל הנועות האכרים, ולהודיע תמיד להשלטין מה מעשיהם? כמה יתעסקו? ועתה צא ולמד, ער היכן טניע העוות והזדון, כי חפצים הם לתת אותנו למרגלים, ואחרי מי? אחרי צאן מרעיהנו. השמוש בכהנים היה להשלטין כרבר בעתה, כי קמו הנועות אנדרים. אך מרבות הכהנים לא אנו שמוע לפקודה הזאת, וישיבו גם את פני הכישיפים. גם לזאת יחרד לב איש. ע"פ פקודת הצאר מחדש דצמבר הוא כמלו המלקות לאכרים. הצאר צוה כפירוש, כי אסור ליסר איש במלקות והנהג כמלו השרים את פקודת הצאר מדעתם. הצאר גוזר והצריקים "מכסרים", בכל עת עמור רפניהם אכרים או פועלים בדין פוליטי יענשו כמלקות בשבט ולא רק לפרקים, בהפסד מרבה, כי-אם בתמידות, והדבר נעשה לא מבלי כל הכנה למצער. אבל שילחים אחרי הרופאים ואומרים כמה מלקות יכול הנאשם לקבל, והמשטר מיסוף עור משלו. נורא המצב מאד. בעשרים וששה פלכים נבר הרעב, שאלת האכרים הולכת ומסככת. חכרות האחיות ממאנות להבטיח יכול האדונים באחריות, מחמת חמת האכרים. הזמסטיה מבלות, ורק לשוטרי השרות להם נתנה המשרה, לבונן סררים ולקרא נדבות בעד הרעבים; אבל אין שומע לקולם. חברי הזמסטיה הודיעו, כי לא יפנו לקול הפקידים, שלוחי השלטון הרמאים; ולא יתנו להם אף פרוטה.

ועתה המצב מסתבך יותר, כלנו מחכים לאספת נבחרת העם, בעינים כלות מצפים לאספה הראשונה רבא רבאות תושבים; וכבר מרגישים העיתונים החשיכים על הבחירות, כי "אספת מועצת הנבחרים" תפול ביד היהודים. ולעומת זה הננו קוראים בעתוננו, כי במקום הנבחרים העברים בבית מועצות הערים, אשר הזניחו משרתם, יבחרו בנוצרים למלאות מקומם. אם נבא לדין אחרי הסבה הראשית, שהניעה את הממשלה ליצר את האספה בעיקרה, לא נוכל להחליט, כי מיבת העם הניעה את השלטון לזה. בכלל רחק השלטין ממחשבה כזו; בתקיפות שני הצארים האחרונים התרחק השלטון משובת העם, כל מעינו רק להחזיק הממשלה בירון, שפת, הממשלה נוסרה אך על אי-אמינה בעם ובראשיו, וסמן לזה, שלילת כל זכות מהצבור ומהזמסטיה. אבל משנברו בעתה האחרונות בתות החפשים, ויקומו אנשי מעשה גמורים הרוח, אשר לא חתו מכל האיומים והמוראות ויחוו את דעתם וגם הראו על מנעות, הבורוקציא, על כל המרמה והגנבה, שנמצאי בהם, והתנועה התגברה בין העתונים; לכן בכדי לפים, אי להינות ולעור עיני העם, יצרו את הרעיון הזה. סבירים היו, שהצבור יסתפק אך בהכשתם, והדבר ישתמש עד אשר ישבח ברב הימים. בסוף ראו, כי פעו הצבור, שהרגיש במזמה, אחז ביצור הזה כשתו ידיו הריע תרועה גדולה ויקרא לאספית ולמועצות, ויחלו לתבע בחוקה גם התפצרו לכא אל הצאר פנימה לבקש זה מאת ראש השלטון; ועתה ככא השלטין בין המצרים, מכלתי יכלה לשוב אחרנית בזה הנרח לקים דבר הצאר ובכל זאת בקש להמשיך את הדבר ער תם אספת צירי השלום באמריקה ואו תרפינה ידיו ויעש ככל העולה על רוחו. אבל לא עלתה בירו ויהי אנוס להוציא את כתב הדת בענין אספת נבחרת העם. עתה החליט פאביע דונסצב, לעצר בעד הנועה העם בעקיפים. ובוזה הוא אימר להשפיע על הבחירות, באמצעים כאלה תכריח הממשלה לבחר באנשים העומרים לימינה, כשומרי נישנות. והנה הכל הולך אצלנו כמו שאומרים: עם הראש למטה "ועם השולים למעלה", רק בפנה אחת נסתר, בקרן אפל לבד, שם הבל על הסדר, שם אך שלוו והשקט; הפנה הזאת הוא "המניסטריום להשכלה" שם אין שום מהפכה. חכם המרינה שלנו, שר המודים, אומר, כי "איזהו חכם הרואה את הנולד", איננו נמצא בכל מקום, אך הוא מחזיק במאמר: "איזהו חכם הלומד מכל אדם", ומתאים הוא בכלל לשפת החיילים: אין החכם מברח כלל להיות מלומד להבין, להשכיל, אבל די לורק ללמודי מכל אדם, אפילו מן החשבים, אפילו משרפוב, מקרושיוואן ומרעפוב ובין איננו שם לב לתנועת העם, השנה הנוכחית בעיניו כשנה רגילה, והכל על הסדר, וכאשר קרבה העת לשבת אל הסדר, יום א' בסניטובר ראש השנה לבתי הספר הוא מחזיק בכר את הקערה בשתי ידיו וקורא "הא לחמא עניא די אכלו אבההנא! כל דצריך יתי ויאכל; השתא עבדי, עבדים היינו ונשאר עבדים"; וכאן הבן שואל לתמי; מה נשתנה הסדר הזה מכל הסדרים? שנכל הסדרים אנו אומרים "עבדים היינו" אחרי מה נשתנה, והוא אומר "עבדים היינו" לפני מה נשתנה? אולם השר חכם גדול הוא ויודע כל; הוא יודע כי לבנים לא יספיק התירוף, "עבדים היינו";

בחירת רב. מלביב מודיע אותנו סופרנו. פי עדת ישראל בפרייטשטאדט בשלויא כהרה כרוב דיר מאיר גבראל מעהרער מלכוב לרב אב"ד וכבר הטיף את דושתו הואשנה לפני קהל גדול ודבריו מצאו הן בעיני כל שומעיו. — הרב ד"ר מעהרער מלכוד בקיאותו הגדולה בתלמוד ובספרות ישראל דגה הוא מוכר הציונות בבחינת המולטיווה היהודית. יש לקוות, כי ייתדל בקהלתו לרומם קרן הירדות ולהעיר בככות בני עזרו אדבה לעמם ולדתם. יוליוס אפערט. בפארזי גוע פתאם החוקר היהודי יוליוס אפערט בן שמונים שנה. שמו ירשם כדורות עולם בספרות דחקירה בכתבי העמים דמדמונים, הוא היר אהר מאלה, שדראו נתיב. לקרוא את כתבי היתדות של נבל, אטור ופרס. בהרפותו מצא את דרך ל קרוא את רכתב רמשונה, שנשכח מבני דאדם זה אלפי שנים. לו על כל בני דאדם לדורות, אם יודעים הם את דברי ימי קדמוני העמים, הרבותם וסדר חייהם. הוא היה גם הורג בשפות דודו וערב וכחכמת דתכונה. ספריו הם אוצר דכמה ונקור דעת. דמיסר נאפוליון השלישי כרבתו ויהי כנאי ביתו דבר דיה באקדמיה דפארזיז, פרופסור באוניוורזיטה דגרולה ושר לניון דכבוד. והאיש הזה היה יודי נאמן, שמו את דתה כפי יכלתו, השתחף בעניני דצבור היהודי. היה אהר מראשי דה' כ"ה וכאשר דרש צורר הירדות פרידריך דליטש את דרשותיו הידועות בכונד לרוס את אשיות הורחנו, יצא לקראתו אפרט מזוין בהקריותיו ויזכיה את רשעת הצורר ואת אולתו. דוא נולד בדאכבורג וילכד עקרי הכמתו באשכנז, וכאשר לא מצא באשכנז מקום לדורות חכמתו מפני קנאת דכמשלה בירודי דלך צופתה ושם מצא מקומו הראוי לו. מייכמר יהודי, דפליכה בהולנד מנתר את היהודי יואן וואלמע לכניסטר למשפטים. בהולנד ישנם עתה שני מניסטרס יהודים. השני דוא ד"ר אפרט.

יהודי בבית האצילים באוסטריא. קיסר אוסטר-יא מנד את בעל דדרשת וירודי וראש לשכת דמסחר בוייכענבערג אלדו ניימאן להנר בבית דאצילים. זהו אות דכות תודה על עזרתו בכנר ברית דמסחר עם אשכנז. דהתכלות על דמסחר היהודי. דחוק נתקבל איפא כאת ועד דאמניות של מועצת הממלכה, ועתיד דוא לכא לפני דמועצה דכללית. דחוק הגוזל את דמסחר הקמן מידי מיליון יהודים בגליציה ובבוקובינה ואם יחשו דירודים בעת דזאת אין ספק, ישתקבלו גם מועצת דממלכה, כי כלכד דליברלים דמעטים והסוציאליסטים לא התנגד לו שום מפלגה. כי דלא בועד דניל יושבים דכרי כל דמפלגות וכלם דסנימו לגולה דהיא, מלכד ציד לשכת דמסחר מזוין ודציר דסוציאליסטי. גם באיכח דכנשדך, שישבו בועד עמלו למנוע את קבלת דחוק אי על כל פנים לדכתיקו ככל דאפשר. כפי דנראה שמו להם צוררנו את כצות דתורד לקו: ישש שנים יעבד ובשביעית יצא להפשיט. כי דם גורו, כי כל איש. הרוצה לכונן לו איזה עסק, עליו לדביא תעודה, כי עבד ישש שנים אצל סוחר אחר. יוצאים מן הכלל הם רק אלה שנמרו חוק למוד בבית-ספר לאזרחים, כב"ס למסחר או למלאכה, בגננזיום דדתון או בב"ס ויאלי, לרם דיה עבודת שנה אחת. ומאין לבחורי גליציה תעודות כאלה? ליהודי בגליציה ובבוקובינה אי אפשר יהיה לעשות לו עסק אחרי התונתו, כי כן יגור הפרלמנט האוסטריא בפקודת שניידר, לואיגר ומרעיהם. זהו גזרה רעה קשה מכל גזרות רויסיא ורוסניא. ויהודי גליציה עורם מחשים, עוד אין דחלף נוגע בעור צוארם. עוד אין פקירי הממשלה שואלים את דצעירים דנבהליכ: איה דתעודה? — מכד ערי גליציה היתה אספת יהודים בענין זה רק בלוב. שם המהילה הכרת "שומר ישראל" קהל גדול בשבת שעברה, להודיעם את הסכנה דכרחת על ראשי היהודים בארץ דזאת ולמרוא תגר על רשעת ועד האומניות. גם לשבת זו הזמינה אספה (הכרת "שומר ישראל" קימת בלוב זה כארבעים שנה. תעודתה להעיר בקרב היהודים את ידיעות עצמם. להפוך את בתי-דספרי אשר לקהלת היהודים. לבתי ספר עבדים לאומיים, לכונן מקופת דמהל בתי עבודה למבקשי עבודה, למען דצילים מקבצנות, לכונן בתי חנוך נערות לעבודת הכית, להרגיל את עניי היהודים לקבל משרות שוטרי דכתים בערים הגדולות לכונן בתי הלואה לבעלי

מכרוב ומרחוק.

פרוד בין הסוציאליסטים. הרבה אלפים סוציאליסטים כברלין נפרדו מן הארגוניציא. פשעו בתורת מרקס וייסדו להם אורגניציא מיוחדת בשם "אנחורסוצ-יאליסטום". מטרתם הוא להלחם ולבלתי התחבר עם האזרחים אף בבחירות לבית המחוקקים. הם רוצים להכריע את הקפיטליסטום בשניותות דתירות.

האבדות במלחמה. במישך המלחמה, שארכה שנה ומחצה. נפלו חללים מן דיפנים 48-780 איש. מחיל רויסיא נפלו חללים כמאתים וחמשים אלף איש. בנפצעים אבדו דיפנים 117.976 איש, ודרוסים פי שנים מאלה. 88 אניות מלחמה שלחה רויסיא למלחמה ועתה נשארו לה רק עשר, שנמלטו לחפים זרים. יפן שלחה למלחמה 76 אניות מלחמה ומאלה אבדה 12, אבל לפחה מיד רויסיא שבע אניות אחרות גדולות משלה. יושלש מאניות רויסיא הנשבעות העלתה מרקקע הים ותתקנן ומלכד אלה חמפה יפן 45 אניות נסחה. שדספיקו מזון לרוסים. היפנים לקחו 67.700 איש מחיל רויסיא כשבי וביד רויסיא לא נפלו רק 646 יפנים.

נגד יקר הבשר. מחיר הבשר הולך ומתיקר בכך אירופה ותיכונר. בוויין ימצא דמון העם הנוצרי כנום באכילת בשר סוסים ושפנים. בקראקא נועץ ועד מבית מועצת העיר דכבר יקו הבשר. החלט ליסד על חשבון העיר שני אמליוזים לככור בשר שור, אחד באמצע העיר ואחד בקזימיר, פה יכרו גם בשר בשר.

גרנאף נגב. מיאסלא מודיעים אותנו, כי הגרנאף אוגוסט לאש בקראנסא נעלם אחרי הרכותו מעשי זיוף תרמית וחמס. דגרנאף לאש היה סוכן הכרת דאחריות דקראקאית ויכבל שכו ששת אלפים כתר לשנה. גם דספיק סוסים לבית הדואר וישתכר 2400 כתר לשנה וכל זאת מעט היה בעיניו. דלא גרנאף הוא ועליו לחיות כבני מלכים וזיוף ספרי חוב של קופת דחשבון הלבובית ופוליצית של חברת דאחריות מקראקא ויתנם בעבוט ליהודים. כאשר דצטרך יהודי אחד לכסף דגרנאף לא שרב לו, דרך גרוב. לרזיציא את דכסף, שם דכירו כי ספרירחוב מזויפים דם. היהודי הושם בכאסר ואחרי חקירה ודרישה נודע, כי דגרנאף זוף את דספרים. הגנבות עולות למאתים אלף כתר.

שטרי כסף מזויפים. בגליציה ובבוקובינה נגלו מימים דאדוונים יפרי כסף בני הנשים כתר מזויפים. לפוליציה נודע, כי לפני שני שבועות היו בלוב סוכנים, שנכשו למכור שטרי כסף בכסום אלף כתר בעד ר"מ כתר. כסטאניסלאו נתפש דסוחר אפרים נין, שנמצא בכיתו מכתב מזויפי שטוות. עליו נכתחו כבר לפני שמונה שנים חקירה ודרישה כסטרי על הוציאו שטרי כסף מזויפים בני עשרה זהובים. הפוליציה מלכוד פנתה ללנדון בכמשה. לתפוש את המזויפים היושבים שם וכיניהם אחדים מגליציה. הנוכלים כבר מכרו שטרות מזויפים בעד מיליון כתר. פקיד הפוליציה מלכוד הביא מן הירידים באוהנוב ובקומרנא הבילה שלכה של שטרות מזויפים, שקבלו אכרים מידי סוחרים, לדאבוננו יהודים. אחדים נתפשו.

עשרה מיריונים פרס. ממשלת ברזיליא קצבה פרס עשרה מיליונים לרופא, שימציא תרופה למחלת השחפת או לכחלת דרטון. ועד של דפופסורים מברזיליא, מפארזי, מלנדון, מזוין ומרומא יבחנו את התרופה שתי שנים וכחיותה בדוקה ומנוסה תשלם דממשלה להכמציא את הפרס.

משפט שלמה. בפארזי תבעה אשה לדין איש גדול ונשוא פנים, שישלם בעד פונסת ילד, שילדה לו בזנות. האיש כחש ויטען, כי אין הילד ממנו. והשופט ידע, כי שש אצבעות לילד ככל רגל וישאק את האיש: כמה אצבעות לך ברנליך? חמש ענה האיש, אך אצבע חתכו לי מכל דגל. אם כן, ענה השופט, אתה אביו, שלם תשלם.

ואדרבא טוענים הם ואומרים: אנחנו חפצים להיות בני חורים, לצאת מעבודת, לכן הקדים עבדים הינו "אמר: מפני שעבדים אנחנו ולא נתינים, ולא אזרחים, ערינו לאבל רק לחמא עניא, לחמא של האופה פיביעדונסציב. ש"ש.

מכתב מערב הדרומית.

עדן. קבלתי ידיעה פרטית מהמלחמה הגדולה, שהיתה בעיר אחת מהלך יום מצנעא. אלפי איש נהרגו מיני הצדדים וחיל השלטון המורקי שב לאחור "מקים מעמדו הראשון. הכלוף, ראש המורדים, שוכח מכהבים בכל ארץ תימן, כי יקומו הערבים באיש אחד, להרחם מלחמה מצוה לכבוד הנביא מחמד, שהכריף הוא מיוציא חלציו, כי המורקים הורגים מן ונשים אחרו שיהעללו כהן, נשים הרות יבקעו. על פי המעשה הרע הזה בודאי יקומו מיליוני ערבים, להלחם בעד בכורם ולהם בלי-נשק הרבה ובל צרכי מלחמה ולהכריף יש העופת זכב וכסף והערבים מביאים לו איש איש מועשר מנכסיו, באמדם כי לו יאתה מלובה ולא לבופרים המורקים, כי הוא נצר מגוע מחמר. בעיר מנחה עומד עוד חיל המורקים וניחם עם חיל המירד יאם. כבר החריבו את הערים עינו ולא אהב ויהרגו כנשים ועד מן, לעיר הראשית צנעא לא הגיעו עוד, יש מושל הכלוף, שהרם את חומות העיר, בעיר ההיא מתו במצור שבעה אלפי יהודים, כתים נשמו מאין יושב ואין אף יורש להם. עוד נשארו בעיר כאלף יהודים. הכלוף צוה את היהודים, שיאקו להם שלשה דינים תחה אלה שמתו. מלכד העיר המשחיתה התחולל רעב גדול בכל ארץ תימן ואהו דבר כבוד וגודע לנו, כי מתו לערך שלשים אלף יהודים ברעב ובמגפה בתימן. מן הערבים מתו נפשות אין מספר. יהן ה' בלב חברת, "כל ישראל חברים" ור' יק"א לרחם על שארית הפלמה, שנשארו עוד בצנעא במצור ובמצוק, להמוך בידם, שלא יסופו במצור כאחיהם. במכתבי בגליון כ"ו הבטחת, להודיע עוד ע"ד

אחינו כארץ הלכנה, העומדת בפני עצמה ולא בבשוח המורקים מעולם, יישבי הארץ יושבי דמים וקלי-דעה ועל דבר קמן ילחמו עד שפך דם בכל-נשק, אשר בפתניהם המיר. גם היהודים שם כמותם, דומים להם בצביזנם ובמלבושיהם. הם לבושים שחורים וחגורה על מהניהם מגיעה עד למעלה מארכותם וחתוכת כנד שהור על כהפותיהם. על ראשיהם הם נושאים בימי חגיהם חצי בובע והיהודים כובע עגול. היהודים אינם יוצאים בגלוי ראש, כערבי ביהודי בנין והאר אחר להם. מראיהם לא שחור ולא רבן אלא כהה. הערבים שונאים את היהודים וקוראים להם בלבים אבל הכלבים הארה עין נפש ומשיבים להורפיהם בלשון עבר. הערבים מבינים מעט עברית, כי הם עושים מלאכה אצל היהודים ואובכים מפתם. ואם ידע הערבי, כי היהודי קללו כלשוני, הוא מרים יהו וסיתרו על פניו ולפעמים הוא סוחרו אל השר, לקנום את היהודי. ואם הכה הערבי את היהודי מכה רבה, אז ילך זה אל שיר אחרת, ושה יקח עמו ובא עד לפני פתח בית השר ושחמ את השה בפתח ובשביל זה יקרא היהודי נתניו של השר. מיד יקבץ השר את כל בני עירו וגם מהכפרים אשר תחת ידו וילך אל עיר היהודי למלחמה ולפעמים האבל חרב עושים עד חמשים איש משניהם עד שיעשו שלום בהנאי, כי מכה היהודי ישלם קנס ליהודי ויעש מעודה לשני מחנות הנלחמים, הרוג בקר ושחמ צאן, ומהיום ההוא והלאה יעמד היהודי תחת חסות השר הנכרי, אף אם ישוכ לעירו. — לאחינו אלה אין עשיר ואין ראש העניות מדכאתם. יש מהם רצענים ויש מחזרים בעיירות עם מרכלהם, העשיר בהם יש לו הון ת"ק דיאל (לערך פלורין). קרקעות אין להם. היהדות פרויה אצלם, רק אחד ממאה יודע לבתוב כהם משופש, ובן גם דרין והשוחם שלהם הנקרא אצלם "מארי". פעם אירע אכרי לאחד מהם, היושבים פה עדן להשתכר, והנה שחמ אחד מהם שור למעודת הכראה שלא ברשות (פה אין רשות לשחמ רק לשוחמים הממונים ע"פ כ"ד, כי עורות הזכחים להקדש). כאשר נודע לנו השוחמים, שלחתי אל השוחם, כי יביא לי סכיני, מצאתי את סכיני פגום והשור נטרף. השוחם יודע לישא וליתן בזה ומדרשים, אבל פסקי דינים זמרא אין יודע שם. אינם יודעים כתי התישבו שם ואפשר שגלו מפה אחר החדבן. עוד ישנם יהודים גם בפנים מדבדות ערב במזרח, אשר נספר עליהם עוד. הרבה מהם התבוללו בעמי הארץ ומראיהם ומעשיהם ככדוראנים ואין מכירים אותם דק בפאות דאשיהם הארוכות. היהודים הראשונים, שהתישבו פה, הם מהחלה מנין השמרות, כי בכל אדץ תימן מונים רק לשמרות. (עוד אספר על אדוהם).

אברהם סעדיא סלמן.

מלאכה עניים. גם בעבודת ה' דורשת הח תקנות טובות. כמו להעמיד דרשנים בכל בתי-הכנסיות וחזנים, שיזמרו בכל שבת ולא כשבת שמכריכים, להעמיד דרשנים גם לפני חיל הצבא היהודי. בענין הכחירות בקהל דורשת הח' להקים מחלקה ד' של בוחרים, אשר בה יכחרו כל היהודים מבני כ"ד שנה ומעלה. בכלל תתאמן הח' להלחם בהתבוללות בפנים ובהתנבלות צורריו בחוץ. כל אנשי לבב בלבוב, כל הרוצים בישועת ישראל שם, עליהם להתחבר אל החברה ההיא ולחזקה, למען תוכל להוציא את הפרוגרמה אל הפועל. (המע.)

ענינה בעלת הון. מפאמא רזאני מודיעים אותנו, כי באו שמה שתי נשים עניות לכבושות קרעים, לנכות את פרטותיהן. כמה פרסאות הלכו רגלי בלי פת בסלם, בלי לילה לנו בכית "ההקדש". שם נחלתה אחת טהן. כבוא הרופא אמר, שאין ארוכה לה, כי זקנה היא וכחה תם. כאשר ישאלו אותה, אם יש לה לצוות איזה דבר או אולי יש לה כסף, קצצה ותאמר: מאין לי כסף? אולי מהפרטות שנתתם לי? ואנשי עירנו יודעים, כמות עניים באכה נמצא לפעמים כסף בכנדיהם ויחפשו וימצאו בכיסר חמשים ר"ב. בראות החולה, כי הוכחשה דבריה צעקה שאין לה יותר והכסף הזה נשאר לה ירושה מבעלה ותבקש לשבור לה קדיש אחרי מותה ולהדליק נרות לתפלה. האשה נאספה אל עמה ויחפשו שנית בסככותיה וימצאו שני אלפים כתר פורים כסכותיה. ונבלות כאלה מקבצות כסף ולחם מידי סוחרים קטנים אבות משפחות, המבקשים ללוות דהם חמשים בתר ברכית גדולה להחיות בהם עולדיהם ואין מלוח להם.

אחרי שלש שנים. מודיק מודיענו מר"י האהן: לפני שלש שנים הלך עלם יהודי לכפר שאלאמיניו אצל רודיק, לקנות שם דבר ולא ישב. לשוא חקרו אחריו ויחפשוהו בכל המקומות, לא נודע אנה בא. בשבוע שעבר נודע, כי אבר אחר משם הרגהו ויקברוהו בתא סמוך לביתו. כי הרגיש שיש בצלחתו איזו ר"ב. ביום עש"ק שעבר הביאו שומרים את הרוצח בשכשלאות אל בית האסורים. גם עצמות ההרוג הביאו היום בע"ש לעת ערב. אין לתאר את יקרת הנשים בעת סבלת שבת.

אתרוגי המושבות. כנראה נתעוררו אחינו יטבנולה סוף סוף להבין, כי נכון, לתת היתרון לאתרוגי איי, נטעי אחינו במושבות יהודה, כי ע"כ הקדישו רבנים רבים, לשאול את הב"צ דקהל אשכנזים בירושלם על אדותם, והמה יתנו עדותם, כי אתרוגי המושבות ידועים שאין בהם חיש הרבכה, ואין כמותם לדין קדימה מעד כשרותם, מעד "שלכם", מעד שמירת דיני ערלה ותו"מ,

מעד חזוק ישוב ארה"ק, ומעד החזקת ידי אחינו המשקים בזעת אפם את ארצנו הק". וכן מעיד הרב הגאון הצדיק אברהם יצחק קוק, ומודיע כי "אתרוגי הגנות, אשר לאחינו האכרים בראשון לציון עומדים תחת השגחתו והם בדוקים יפה מושש הרבכה ונקיים מתערובות ערלה, ע"כ כל הזוכה לקים מצות פרו עץ הדר מהגנות הללו הוא כמות בע"ה. שהוא מקים מצוה כמאמרה מפרי אה"ק בתכלית השלמות". ראוייה להרם על נס פעולת הרב הגאון וכו' מו"ה גדליה ישמעלקעם בקאלאמא, אשר הוא ובית דינו הוציאו "קול קורא" לבני עירם בדברים חטים, אשר גם לב אבן ימם בקראו אותם, לבכר את דא הוכה על השנואה וכו' וכו' ואין ספק, כי דבריהם הצודקים ימצאו מסלות בלב אחינו. מי יתן, כי מהם יראו כל רבני גליצא וכן יעשו, ואז יהיה פרי הארץ באמת לגאון ולתפארת, ולאחינו הרעבים והנענים נושיע עזר לא מעט וחיתה נפשם בגללנו. — כל החפץ להיות כמות, כי יש לו אתרוג כשר באמת יפנה בעוד מועד אל אגודת "פרי עץ הדר" ביפו. Gesell L. Koritz Ropczyce או אל „Pry Ez Hadar“ Jaffa.

בהלה בהולכת ספר תורה. בלאדו הובילו כאלף יהודים ס'ת אל בית-מדרש ברשיון הפוליציא. שומרי הסדרים בראותם את החופה האדומה דמו, כי המחנה הוא מחנה סוציאליסטים ויבו את היהודים ויקחו שלש מאות מהם בשבי. אחרי החקירה והדרישה יצאו לחפשי.

מי הוא הבארון ראוען? מה הוא, הלא נודע. הוא ציר רוסיא באמריקה. לפני המלחמה היה ציר רוסיא ביפן ועתה הוא גם אחד מבאיי-כח רוסיא, לעשות שלום עם יפן. אבל מי הוא זה יצא מול, כי הוא מזרע ישראל.

ואנחנו כבר הסכננו, כי כאשר יאמרו על איש גדול הדור, כי מזרע ישראל הוא תבא מיד הכחשה ולא נדע למי נאמין ולנו לא אחת היא, כשמענו כי רבים מגדולי הדור הנחשבים לעמים אחרים, הם מזרע היהודים, הלא ראוי לנו הדבר לשום לב אליו, בראותנו, כי כל בעלי הכשרון שהיו לנו ושהיו יכולים להיות לנו לעזר וכתועלת היו לאויבינו לא רק לעזר ולתועלת, ביאם גם לתהלה ולתפארת, ואנו קוראים "אני שלמה" ואין שומע. על אדות הבארון ראוען נודעו לנו מוצאו ומשפחתו, כי אבותיו היו מיהודי גליצא מסכיבות קראקא. ואיש לא יוכל להכחישנו, כי עוד בני משפחתו חיים בקראקא.

— בסוף שנות המאה הי"ח לנוצרים היה בעיר וויעליטשקא יהודי למדן ועשיר גדול ממשפחת בעל "קצות החשן" ושמו יאָזעפֿטהאַל. הוא השיא את בנו הבכור יוסף לעיר אַפּטא כוואלין, בהיותו בן י"ד שנים. אחרי בן היתה איכה בין הווג ויכרח יוסף ויהי נע ונד. פעם פגשו בו אנשי צבא מחיל פאניאמאוסקי המלך האחרון לפולן כיער ויתעללו בו ויגש אליהם ויאמר: מה תחפצו, הנני שלכם, ספחוני אליכם. יוסף מצא חן בעיני המצביא ויקחהו ויעשהו למאמכור. לא איבדו הימים ותקרע מלכות פולן, ובראשית המאה הי"ט התחברו גדודי הפולנים אל חיל נאפוליאון. במלחמה אצל דרעודען נפל גדוד פולני כשבי כיד הרוסים ובתוכם גם יוסף יאָזעפֿטהאַל. ברוסיא המיר יוסף את דתו ויהי לפקיד צבא רוסי ויגדל מאד, כי כשרון גדול היה לו והיו לגנראל רוסי וישא אשה ממשפחת גראף ראוען ובניו נקראו ברשיון הקיסר על שם אדם, למען העלים את מוצאם הור. הגנראל יאָזעפֿטהאַל התמנה בזקנתו לנציב סלך קאלוגא ואחרי ישובו מעבודת הקיסר והוא זקן למעלה מכן פ' שנה, שב לקראקא בשנות הששים למאה הי"ט ויחזר פה לדת ישראל לפני הרה"ג ר' שמעון סופר וראש הקהל ר' שלמה דייכש ויחי פה בתור יהודי בעל תשובה ימים רבים וציר רוסיא בוויין שלם לו מדי שנה בשנה את הפנסיא. מת שם בן ק"ד שנה והוא סבור בכיה"ק היהודי בוויין. בניו נשארו ברוסיא ואחר מהם הוא אבי הבארון ראוען. בני אחיו של הגנראל יאָזעפֿטהאַל הנם חיים בקראקא. האחד הוא סוחר נכבד מאד, בן תורה ומשכיל עברי והשני הוא יהודי זקן למדן מופלג וכימי נעוריו היה סופר עברי. הוא חתן הגאון ר' יוסף חנניה ליפא מיזלש האב"ד בפרעמישלא. שמש יאָזעפֿטהאַל.

היכא תמצא. הראיתם יהודי בגליצא, שאין לו בושה לשאת בעירו ציור בכפיו? הראיתם יהודי המקפיד על בדרים הגונים בחול, שיש לו בושה לכבוש בשבת כנר משי קרוע או מנואל? הראיתם יולדת יהודית, שאין דאנתה הראשונה למצוא מינקת נכרית? הראיתם יהודית עניה, שאין לה נומי שהם ע"כ בארון המלוח ברכית? הראיתם יהודי חונן על הפתחים מתרצה קשות אף עבודה קלה בשכר? הראיתם בחור יהודי בגליצא, שלא חבר שירים או בחור יהודי ברוסיא, שלא חבר פיליטינים? הראיתם רב בגליצא ובאינדיא הודע לכתוב עברית בלי יבשוש? הראיתם ת"ח שאין רבב על בדריו?

משדה הספרות והמדעים.

היהודים והפולנים

בדברי הימים ובספרות.
מאת מתתיהו מיוזש.

גם החסות, גם הלחץ של היהודים היו יוצאים עפ"י רוב רק מאת האצילים המושלים. העירונים, שבעקדם לא היו פולנים, כי-אם אשכנזים, שנתפלנו אח"כ, התראו רק בשונאים רודפים, משכיתים מנוחת ישראל ולא יותר. האכרים בכלל לקחו חלקקטן בחיים המדיניים נגד היהודים. אולם ההתנפלויות, ההאשמות השונות והעלילות מספיקות לסמן את נפש האכר בהתיחסותה לנו, אמנם הנועה עממית נגד היהודים לא ראינו,

אולם ההעדר הזה הוא רק תוצאות מוג האכר הפיזני. כנגוד להשלכמה האימפולסיבית, המתרגשה בטהרה, היה האכר הפולני רק נפעל מאחרים, להתעורר לפעולה חסרה לו אנרגיה פנימית. האכרים בפולן ישנו מעולם שנת מדומא. הנועה אכרית פוליטית בכלל לא ראתה פולן מימית, לכן גם נגד היהודים לא יכלה לפרוץ. גם היה היהודי נחוץ ומועיל, לאכרים, ע"כ הסר להם גורם מעורם, ולא רק בנוגע ליהודים לא הראי האכרים פעולה מדעת עצמם, כי גם הנועות אכריות בכלל נראו רק אחרי חלוקה פולן ובשעת חלוקתה. אף בצבא קושצ'ושקו היה מספר האכרים קטן בערך ורק מגליל אחר. בשנת תר"ו (1846) היו אנשי הממשלה הווינית מסדרי הנועה האכרים נגד האצילים. האכרים בכלל מפני קביעתם נמלו אף במערב ארופה ברדיפות היהודים רק חבל פעול, אף ששנאה לא חסרה גם שם.

את השנאה, אשר בלב האכר הפולני הסלבי, מראה היטב האכר הרוטני, הקרוב לו ברוח ובמוג, (הבדל בעצם, כזה שיש בין האשכנזים הצפונים והדרומים, בין הצרפתים הצפונים ויושבי הפרובנס (הפרובינצא), או בין האימלים במדינות שונות, לא היה בין הלאום הרוטני והפולני, שרק סבה מקריה, ההבדל הנפסחאי, יחד עם השייכות אל הכנסיה המזרחית הפריעו אותם מהיות עם אחד. לשונותיהם קרובות ודומות זו לזו הרבה יותר מאשר דירקטים בארצות המערב). הרוטני, בהתעוררו מפסיביותו ומטרדמתו, לפעול על פי רוחו כשנאה גזעית, או הוא מראה אותנו נפש סכנית בטהרתה. התקוממות חמילניצקי (חמיר) בשנת ת"ח, שנשחמז על ידה חצי מיריון יהודים, מן האוקראינה עד זמושץ ולבוב, נקבתו האיומה, שעברה כל גבול — זאת היא השנאה הסלבית העצורה, אם התפרץ ממחבואה. גם נוגמא כהומה עם הכרתת אלפי יהודים, הוא עד לנפש הסלבי.

לאפטרופסות בלכית היתה פולן צריכה, על-בן היה, כאמור, גרוש היהודים אי אפשר, כמו שנמנע היה גרוש כממלכות העותומנים, והטטרמים וכהגר, ארצות בעלות תרבות נמוכה. בהגר היה באמת פעם אחת גרוש כללי, אולם הוא היה מסבה דתית. בשאר הימים חיו היהודים שם בשלוה, ומוה ראייה, שהשפלות האקונומית בארץ מביאה את הצורך ביהודים. וידועת המצב הזה הוביל רק להגדיל ולחדד את הרחיה הגזעית. מאין ליהודים בפולן מחסה ומעוז בממשלה, בהיותם תלויים בדעת רבנות אצילים ושרים ובשגעונם, בהיותם כזויים ושפלים באופן שאין למצא דוגמתו אף במערב האיום כימי הבינים, בהיותם נרדפים רדיפות קטנות, שלא פסקו — בכך אלה השפלו היהודים עד לעפר, קומתם נכפפה ורוחם נכנע עד מסמום גמור. הרקירות התמידיות, הרדיפות הנצחיות והולול התדירי יכלו לערער את נפש ישראל ולהבחירה הרבה יותר מכל הגליות, הגזרות והשמדות. אסונות פתאומיים לא יוכלו להזיק לבעל רוח עז וכמות. אדרבא, הנפש החזקה הנרדמה תוסיף אמץ ותחזק בעת צרה. אמנם החלשים יאבדו ויכלו בשעת קטסטרופות, אבל המין אינו נזק, ואולם דקירות מחט כלי הרף תוכלנה לפורר, אף נפש ארי, התאמציות ענקיות צריכים, להחזיק מעמד, לבלתי אבוד אבדן רוחני ומוסרי.

התעודה הזאת, להחיות את רוח ישראל מכליון גמור, לחזקו ולשמרו מהתנונות בארץ רקובה וירודה ובמצב מזולל ומתועב כזה, היתה לה הסתדרות הפנימית של כל יהודי פולן. אני אומר פנימית, כי היתה עוד הסתדרות חיצונית לגביית המסים, לנצח על המשא הכבד, שהעמיסו על הקהלות, היא חסמה בעד ההתפתחות, בתה יד לפרנסים, להשתרר על הקהלות לרעתן. ההסתדרות, שחדשה את נעורי ישראל ותנן עליהם עד שהתרוממו אח"כ בחשיבותם אף על גולי ספרד, היתה ההסתדרות, שבנו להם מרצון עצמם. ההסתדרות התרכזה בו עדימ, שהיו בהחלה משלש ואחר כך מארבע ארצות במקומות הירידים הגדולים, בימים, שנתאספו שמה יהודים מכל

מקרב ולב עמוק הנני מביע ברכת מו"מ לרעי
האהוב מר שלום פייט מליזענסק לנשואיו עם בת
מו"ה אלימלך גלאנצבערג מפראכניק.

משה פינג מליזענסק.
ברגשי אהבה וכבוד מברכים אנחנו ברכת
מו"מ את רענו היקר מר שלום פייט מליזענסק
לחתונתו עם מרת גאלדא גלאנצבערג.

ראזענבלויטה. גרייזמאן. ראמענבערג.
בעגשי אהבה וגיל אברך את ב"ד מר אברהם
ו וייס מפילינא לנשואיו עם מרת גיטל בת מו"ה אהרן
הערבאך מפרוסטיק בברכת מו"מ. יוסף דוד ווייס.
ברב ידידות אביע ברכת מו"מ לידידי מר ליב
מייס מסאנאק לבליחתו עם מרת גיטל לאנדא מנארליין,
שתהיה כיום א' הבע"ל. בעריש רווענפעלד.

ממעמקי לבי אביע ברכת מו"מ לרעי מר
מרדכי בעק מיאסלא לחתונתו שהיתה ביום ו' עש"ק
בריוקוב עם מרת יהודית בת מו"ה אביגדור הערינגפאס.
שלמה עליאם מיאסלא.

ברגשי שמחה אברך בברכת מו"מ את ידידי
מר שמחה ליב מייס לנשואיו עב"ג מרת גיטל לאנדא
מנארליצע. צבי אבט.

הנני מברך את הרב החכם ר"ר מאיר מעהרער
לבחרתו לרב בקהלת פריישמאדט. יהי אלקיו עמו
ועל"ג!
את תלמידי חביבי מר אברהם מרגליות
מכאין לבאו בברית הנשואין עם מרת מאני באדיאן
מזאלישטיקי הנני מברך בברכת אשר, עשר וכל
ישראל שולמאן.

הנני מביע ברכתו מקורות לבי לרעי מר
מרדכי בעק מיאסלא לחתונתו עם מרת יהודית
הערינגפאס ביום ב' דר"ח אלול.

בנימין קארן מיאסלא.
הננו מברכים בברכת מו"מ את מר יעקב יוסף
שעכטער מקאראפיעין לארוסיו את מרת פעפי רענצעל-
שטיין מקאליוש. ירוחם יודענפריינד ורעייתו

שטיין מקאליוש.
יוסף הרם ואשתו מזאקליטשין

היהודים לאיזה דבר, או פנתה אל רבני הערים הגדולות
והציוס, שיפעלו על הועדים, כי ימלאו היהודים את
בקשתה אי יאסרו איזה דבר בחרם על בני אמונתם.
לועדי היהודים, שבכל אופן באו אליהם ממלאי מקומם
של הרוב הגדול מכל יושבי הערים בפולין, לא שלחה
הממשלה מעולם לשאול, מה החליטו, במה הם עוסקים.
בסיציליא, שמספר היהודים שם היה קטן מאד בערך
לפולין, שלחה הממשלה את נציבה לועד היהודים או,
כמו שנקרא שם, להפרלמנט היהודי ופולין זו הטובה
והמנינה, היא זולדה בנו. אף באשכנז התעסקו לפעמים
הממשלות בועדי היהודים ופולין לא רצתה להוריד
את כבודה, לדרוש במה נושאים ונותנים רבני
המושקו בועדיהם.

(המשך יבוא.)

מקרב ולב עמוק הננו מביעים ברכת מו"מ
לרענו האהוב מר צבי משה שאמרא מר מקראקא
לנשואיו עם מרת מרים עהרליך מטארנוב.

הירש מאירמשיק, שמעון שפירא.
מקרב ולב עמוק הנני מברך את ידידי ש"ב
מר מנחם הכהן שלאסבערג מפעמשעניזין במו"מ
לחתונתו עם מרת פעריל אדער מקאליוש.

נפתלי שייסעל מקאסוב.
מקרב ולב עמוק הנני מביע ברכת מו"מ לרעי
האהוב מר מרדכי דוד קלויזנער מראמבראווא
לארוסיו את מרת פייגע ווייסבערג מראדאמישל.
שמעון ראפאפארט מראמבראווא.

מקורות לכבינו הננו מברכים במו"מ את דודתנו
מרת זיסל עהרליך לחתונה בתה מרת גאלדא עב"ג
מר חיים יחיאל פוטערבייטעל, שתהי' ביום ו'
פ' שופטים בפריסטיק.

יוסף הרם ואשתו מזאקליטשין

קצוי פולין, בגללם הדרומם רוח ישראל, למרות הלחץ,
ההתפוררות והעזר הכביר והמדכא של הגלות. הועדים
חזקו את הרגש הצבורי, הטביעו על העם חותם אהדורי,
פרסמו את הספרים, חדרו את קנאת הסופרים, נתנו
הקף ללומדי תורה, לתקן הקניית בלליות, יצרו חטיבה
מיוחדת של אנשי רוח. אם אמנם נשתרכב שם גם
הפרפיל ויעבר על המדה ובעבורו נחלשה הממשה,
אבל על ידי זה אין להקטין את ערכי; הממשות היתה
בה יבשה, בה צנוטה, החיים היו כה ענומים, שרק
ההתרוממות מעל עמק הכבי והדמעות לעולם שכלו
יהודי, דמיוני, יכול להציל את הרוח מכליון ולהרים
את הדעת. על הפסיכולוג להשתומם, מאין להמדוכאים,
הנרמסים בסנדל המסומר מאת כל עובר, אותו
המעוף הרוחני, אותו חוד-השכל, אותו הכח
המרכיב והחותר, המפליא כל המסתכל בעונו. הן אין
דומר לרוח הגאוני הזה של הפולין, החריפות והנתוח
השכלי בכל ספרות ישראל. — אין ליהדות הפולנית
להתפאר במוסד המועיל והגואל הזה, הוא לא צמח
על טיט פולני, הוא יצא ממערב ארופה. הרבה מאות
שנים לפני הועדים הפולנים, התאספו הרבנים ובאי
כח הקהלות בצרפת תחת נשיאות רבינו הם, להועץ
ע"ד עסקי היהודים. מכל מדינות צרפת (נורמנדיה,
אקויטניה, אנדשו, פואטו) ולוהרינגן (לוזר) באו
לפעמים עד מאה וחמשים רבנים. גם באשכנז היה
מנהג אספת רבנים מגלילות שונים נפרץ מאד. והרבנים
שנדרו מאשכנז לפולין, הכניסו שמה את מוסד הועד
במאה החמש עשרה.

ממשלה פולין לא שמה מעולם לב אל הועדים
האלה, היא התיחסה להם כרא יודעה. רק לעתים
יחוקות מאד, באשר בקשה הממשלה להכריח את

אכטונג! ניא!!! זענגערס שנעלל! אכטונג!

הוביהרעכנער

מיט 25 טאבעללען

פיר דען געשעפטס פערקעהר ואמט פריידבערעכנער

פראקטישער לעהרגאנג

דאס קוביקרעכנען

אויף איינע לייכטספאליכע מעטהאדע

אהנע צוהילפע איינעם לעהרערס גרינדליך צו ערלערנען.

פרייז 1 קראנע.

Verlag von
Amkraut & Freund, Buchhandlung
Przemysl, (Galizien).

אתרוגים לולבים והדסים

הנני מתכבד להודיע, כי גם בשנה הזאת קבלתי עלי את מסחר האתרוגים
וההני להעיר, כי מפני שהקדמתי לבא במו"מ באופנים טובים עם סוחרי אתרוגים
מפאראנא ויפו (לא מארץ יוון) יש לאל ידי להפיק רצון קוני הנכבדים בשנה זו,
גם בסחורה מעולה וגם להתחרות עם כל הסוחרים בהורדת המחיר, יותר מאשר
עד כה. כל הרוצה לקנות אתרוגים טובים מהקציר הראשון הן בהארט או
ברעטאיל יפנה על פי התוכה

IGNATZ RATH via Bocacio 3 TRIEST.

האנצערטיגראמאפאן אונד פאנאגראף.

רעיונע איסוואהל פאן יודישען אונד העב-
ראישען פלאטטען אונד וואלצען נור פאם
אונטערזייכענען ספעציאלהויו צו בעיעהרען.
עכטער קאנצערט-גראמאפאן, מיט 10
פלאטטען גראמאט, נור 85 פל. קאנצערט
פאנאגראף מיט 5 וואלצען גראמאט
נור 8 פל. פרייקוראנטע גראמאט אונד פאנאגראף
ערסטעס ספעציאלהויו פאן עכטען גראמאפאנען
אונד פאנאגראפען ען גראם עט-ען דעטאיל.

Josef Wechsler, Krakau und Warschau
(in Krakau Grodzgasse 71).

ניי אייננעריכטעטע קראקויער

כשרה דאמפפועלכוואארען-פאבריק

מיט דער בעסטען מאדערנסטען מאשינע, ערצייגט שענע, ארימא סאלאמי
וועראנעזער, ברוסט, שינקען-קורענווירסטעל א. ז. ו. פערזעהען מיט הכשר
של הביד"צ רפה. עמפפיעהלט צו בילליגסטען פרייזען.
אויף פערלאנגעני ווירד פרייקוראנטע עט הכשר איינגעשיקט.

מנחם מענדל גלאזער.

Emanuel Glaser, Dampfselchwarenfabrik
KRAKAU, Bozego-Ciala 8.

Nur fl. 3.50

Ein **Weltwunder**

hildet schon seit Jahren unsere

berühmte

HERREN-PRACHTGARNITUR

bestehend aus 30 Stück prachtvollen und praktischen Gegenständen samt einer echten Anker-System
Roskopfuhr, und zwar:

1 echte Anker-System-Roskopfuh, genau gehend.	1 Bartbürstel, sehr gut, mit schönem Etui.
1 feine Golddouble-Panzerkette oder feine prima Massiv-Nickelkette mit Kompass.	1 Bartwische, vorzügliche Sorte.
1 Futteral zur Anker-System-Roskopfuh.	1 Taschenmesser mit Zelloidschale, mit Zahn- stocher, Ohrlöffel und Nagelputzer.
1 Golddouble-Fingerring, neueste Façon, mit immitirten Brillanten.	1 Patent-Krawattenhalter aus Nickel.
2 Golddouble-Manchettenknöpfe, bleiben immer neu.	1 hoheleg. Krawattennadel, Façongold.
3 Brustknöpfe, Chemisetten.	1 Kronen-Geldbörse aus Leder.
3 Patent-Umlegkragenknöpfe.	1 Wiener Nickelkrayon mit Federhalter etc.
1 Seidenkrawatte, licht oder dunkel.	1 Zigarrenspitze, echt Meerscham, schön an- rauchend.
1 Notzbuch, sehr schön und praktisch.	1 Zigarrentasche aus Lederimitation mit Sportbild'
1 Schreibkassette, enthaltend 30 prakt. Gegen- stände: Briefpapier, Couverts, Federstiel, Löschblatt etc.	1 vorzügliche Hauspfeife samt Rohr.
1 Toiletetaschenspiegel mit gutem Kamm.	1 Aschenschale, schön bemalt.

Alle diese 30 prachtvollen Schmuckgegenstände samt der genau gehenden
echten Anker-System-Roskopfuh sind mehr als das Doppelte wert und
kosten nur **fl. 3.50**

Die reelle und solide Bedienung der P. T. Kunden beweisen die vielen, täglich einlau-
fenden Anerkennungs- und Nachbestellungsschreiben. Einige Auszüge über die Zufriedenheit
der Glaubensgenossen:

1) Wirklich bewundernswert sind Ihre Garnituren, bitte gefl. noch 2 Garnituren unter
Achtend Rabbiner M. Hager, Borso Ung.
N. N. zu senden.

2) Bin mit Ihrer Sendung sehr zufrieden und senden Sie für meinen Bruder an meine
Adresse auch 1 Garnitur unter Nachnahme.
Hochachtend N. J. Kamionker, Restaurateur, Nachod Böhmen.

Gegen Nachnahme oder Vorherkasseneudung zu beziehen durch das

Warenhaus Ch Kapelus, Krakau-S

Du

wirst für die Hautpflege, speziell un- omersprossen zu vertreiben und eine zarte Gesichtsfarbe zu erlangen, nie eine bessere u wirksamere mediz- nische Seife finden, als die allbewäh- te

Bergmann's Lilienmilchseife (Marke: 2 Bergmänner)

von Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Vorrätig à Stück 80 Heller in den meisten Apotheken, Dro- guerien Parfümerien und Friseur- geschäften.

נימנזיום עברי.

בית הספר אשר לנו פה הקים לו מטרה נכבדה, לחבר הניך נמור בכל מיני הלמוד של הנימנזיום עם ידיעה עמוקה בתורה נ"ך, דקדוק, גמרא ומפרשים, התלמידים יהוננו עם האמונה המסורה לנו, תלמידים מגליציה ומרוסיה, ישאנו בקיאים כישפת אשכנז, מוכרחים להכנס פה למחלקת ההכנה לחדשים אחרים, להכין לנימנזיום שלנו, מהיר הכמוד, המעון והמונית לתלמיד אחד מן חמשים כתר ולמעלה לחדש, יתר הפרטים מודיע תמיד

Dr. M. Jung, Rabbiner Ung. Brod. (Mähren).

שו"ב נבקש

פה סאניטץ (הסמוד לקענטי) מבקשים שו"ב מומחה וי"א, ובתנאי שעוסק במלאכת הקודש הנ"ל לערך ג' שנים, עכ"פ, ושיהי' בעל קורא וב"ת וקולו ערב יהי, ומה שצריך ליתן בעד החוקה יוגמר בעזר עליון פא"פ, ומי שנפשו חשקה ליטול המשרת הנ"ל על שבמו, אוי במיכו יפנה להח"מ עד משך ד' שבועות, ועוד זאת הננו מודיעים, שעלינו לשלם הוצאת בחורה רק למי שיחי' נבחר מעדהנו, וע"ז באעה"ח בפקודת אנשי עדהנו היום ביום הוכפל בו כי טוב לסדר השמרון לעשות למען החיון פה סאניטץ יע"א

חיים געללער, גבאי דביהב"ג אדרעסע: Heinrich Geller in Czanic Post Keti.

פיר ברוכליידענדע

ראדיקאלע הילפע אהנע אפערציאן פערלאנגען זיא גראטים אונד פראנקא דיא נייא ערשיגענע ברשאיערע פאן מ. פרייליך, ספעציאליסט פיר ברוכל- ליידענדע אונד ערפינדער דער ק. ק. פאט. באנדאווען, אין לעמבערג, גראדעצקא- נאסע 35.

Wyd.: | Naftali Hof. S. M. Lazer. Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer Drukiem S. L. Deutschera w Podgórzcu

אתרוגים לולבים אונד הדסים

אלערפרינסטע ווארע, צו פרייען אהנע קאנקורענץ, ליעפערט איבעראלל הין נוד דאס עלטעסטע אונד וועלטבעקאנטעסטע אימפארט הויז

Albert Guttman, Triest

Exportlager: Via di Torre bianca Nr. 23.

געגרינדעט אים יאהרע 1869.

Table with 2 columns: Price per unit (K) and quantity (פאן). Includes items like אתרוגים, מוכחים האכפין, עכטע בארדינהעראפאלמען.

אלכסנדריונער פרימא פאלמען פאן 100 שטיק 28.- K א... געוועהלמע פרימא פאלמען געארבייטעט אונד בארדינהערא פאן 100 שטיק א 89.-

הדסים מעגליך פרישע אקופט פאן Ia דרייבלעטטעריגען, געפאקט אין פאסט- אונד וואסערקיסטען מיט שוועממען, 100 שטיק K 1.60 דיא פרייע פערשטעהען זיך אב טרייעס ט. - בייא בעשטעללינג איזט דיא העלפטע דעם ביליפיגען פאקטורענבעטראגעס פאראיינצווענדען, דער רעסט- בעטראג ווירד דער זענדונג נאכגענאמען, דער פערזאנד געשיעהט אין גראסען זאייא אין קרייגען קוואנטיטעטען. עקספארטהויז קאצעסאניערט פאן דער הארען ק. ק. שטאטט- האדערעייא אין טרייעס הויט דעקרעט Nr. 11796.

יודישעס וואכענבלאטט

ערשיינט יעדען פרייטאג.

מיט ערשטעם סעפטעמבער מדיט דאס פאם בעקאנטען ציוניסטישען פאלקסרעדנער אינד אנטאטאר ה' אריה ליב מויבש אין טשערנאוויטץ הערויסגעגעבענע אינד רעדריגערטע ארגאן

יודישעס וואכענבלאטט אים דריטטען יאהרגאנג.

דאס יודישע וואכענבלאטט ברענגט גערעגנע אדטיקעל איבער אלע יודישע צייטפראגען, שאנע פערדיעטאנס, איינע וואכענשיי איבער דיא וויכטיגסטען פאליטישען עראייגניסע, אריינגא-איינעפאנדענען אויס דען שטרעמען גאליציענס אונד דער בוקאוינא זאוייא דעם אויסלאנדעס אונד דיא אינטערסאנטעסטען וועלט-נייאיקייטען

פראנומערציאן:

גאנציאָהריג 8 קראַנען, האַלביאָהריג 4 קראַנען, פֿערטעליאָהריג 2 קראַנען אַיסלאַנד

גאנציאָהריג 10 פֿראַנקס האַלביאָהריג 5 פֿראַנקס פֿערטעליאָהריג 2.50 פֿראַנקס. פֿראַבענימערן אויף פֿערלאַנגען גראַטים אונד פֿראַנקאָ

אינזערטע פֿינדען ווייטעסטע פֿערברייטונג אונד ווערדען ביליגסט בערעכענט. „JÜDISCHES WOCHENBLATT“ Czernowitz Bukowina.

Schicht-Geife (Hirsch- oder Schlüsselseife)

Beste, ausgiebigste und deshalb billigste Seife. Frei von allen schädlichen Beimengungen.

Überal zu haben.

Beim Einkauf achte man Besonders darauf, das jedes Stück Seife den Namen „Schicht“ und eine der Schutzmarken „Hirsch“ oder „Schlüssel“ trägt.

גחלי-אבן וגם קאסס פרימא ממכראות מפרוסיה המציא לכל החנית המסליל בגאליציה עצהו"ט ובמקחים שייב.

אדרעסע: Jos. Perlberger Lemberg.

איך זוכע לעקציאנען פיר רייטש העברע-איש (עברית)

בעברית האנדעלסקארעספאנדענין, קויפמענישעס רעכנען, סטענאגראפיע (סיסטעם לעהמאנן) מעכטע אויך בעשעפטיגונג אנעהמען פאר- אדער נאכמיטאגס אין איינעם קאמפאטאר געגען גערינגען לאהן. אדרעסע: Abraham Kempler Krakau ul Bozegocjala 28.

ROSEN-PAPRIKA Szedediner I-a süss garantiert.

echt, anerkannt vorzügliche Qualität. Eigene Fächung per Kg. um 5 Kronen. Versand unter Nachnahme von 1 Kg. aufwärts postportofrei.

Versandgeschäft von allerlei Landesprodukten HAUPT A. RUDOLF Budapest (Ungarn) VII. Ovodagasse 22.

!! בענוצט די געלענעהייט !! !! זעהט ניט פערשפעטיגט !!

איבער געוויסע אומשטענדע ווערט פערקויפט אין משך פין איין חדש "די יודישע צוקונפט" פין יאהר 1901 און 12 העפטען מיט אזעהר אריינען אינהאלט נוד פיר 3 קראנען שוין מיט פארטא. - צו בעקומען אין: Krakau, Setastyana F. M Ehrlich

Der chemisch untersuchte, dabei behördlich für die Haut als vollkommen unschädlich befundene

„Haarvertilger“ entfernt die bei Damen so unschönen und lästigen

HAARE IM GESICHT

gründlich sammt Wurzel u. verleiht dem Teint auch noch natürliche Frische, Zartheit und Glätte. Preis 7 Kronen. Versandt überallhin durch:

I. SCHMIDELK, Budapest, VII., Nyár-utca 18

בית כסתר הספרים הגדול בכל ארצות אנגליא של

ה מאזין ושותפו בלונדון

מבקש את כל המוציאים להמציא לו עפ"י האדרסה דלמטה אכסספאר אחר מכל ספר חדש (מישנת תרס"ד והלאה) בעברית או בורגון והמתיר יושב בתורה - הספרים ירשמו בקטלוגינו ההולכים ונדפסים לעתים קרובות.

הננו קונים ספרים ישנים מכל המינים ולכן כל מי שיש לו כזוה יאבה נא להודיענו.

- דרשו נא את קטלוגינו: Nr. 10 הספרות הורגונות, המונחה וכו' Nr. 11 ספרי הנידן והמורה לכל הלשונות. Nr. 12 תוי נגינה ותוי זמרה לבית ורביהכו' Nr. 18 הספרות העברית החדשה והישנה וגם ספרי רומ"ל, שו"ת, פוסקים, דרוש וכו' Nr. 14

החפץ בכל הקטלוגים הנ"ל ישלח 50 העללער להוצאות הפיסתה

R. Mazin & Co. 65 Old Montague Str- LONDON N. E.